مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

د « النجم » مؤسس دکتور سعید افغانی

Ketabton.com

۱۳۹۶

لیکنه اوټولوونه

امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

www.masjed.se

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولانا نجم الدين آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوټولونه:

امين الدين « سعيدي - سعيد افغاني »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې:

مولانا نجم الدين آخند زاده
د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوډولونه : **امين الدين « سعيدي – سعيد افغاني »**

تایپ او ډيزاین: عزیز« سعیدی»

لومړی چاپ: ۱۳۸۷ هـ . ش (آلمان)
دافغان استراتيژيکو څېړنو مرکز او دحق دلارې کلتوري ټولنې له خوا

دوهم چاپ: قاهره

خپرونکی: د مصر په عربي جمهوريت کې
د افغانستان د اسلامي جمهوريت سفارت، فرهنګي څانګه

نېټه: (د وري ۳۰) د 1396 لېږديز لمريز کال
د 1438 ق د ذوالحجة30 د (2017 د سپټمبر21)

نشراتي لړۍ: يو سل او ديارلسم (113) کتاب

amb.afghanistan@yahoo.com
saidafghani@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیشگفتار

رساله‌ء *« مولانا نجم الدین آخند زاده د "النجم" په هنداره کښې »*، ده سال قبل توسط برادر گرامی الحاج دکتور امین الدین سعیدی فرزند رشید مؤسس و بنیانگذار هفته نامه‌ء «النجم » به مناسبت پنجاهمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه، در یک فضای دور از میهن یعنی در جمهوری فدرال آلمان، از طرف "د افغان اســتراتیژیکو څېړنیز مرکز او دحق دلارې دکلتوري ټولنې" اقبال چاپ یافت و مورد استقبال گرم خوانندگانی که به مسایل فکری، ادبی وروزنامه‌نگاری علاقه دارند، قرار گرفت و دانشمندانی نظیر پروفیسور عبد الله بختانی خدمتگار و استاد حبیب الله رفیع نیز بر آن مقدمه نگاشتند.

اینک شصتمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه فرا می‌رسد و آقای امین الدین سعیدي فرزند رشید مولانا دکتور سعید افغانی مناسب انگاشتند تا این رساله بار دیگر؛ اما در قاهره یا سرزمینی نشر شود که پدر دانشمندش نیم قرن قبل از همان " نجم المدارس" به قاهره آمد و سرانجام به مثابه‌ء نخستین افغان، حایز به اخذ درجه‌ء داکتری در فلسفه‌ء اسلامی، از دانشگاه مشهور جهان اسلام یعنی "ازهر شریف" گردید.

بخش فرهنگی سفارت افغانستان در قاهره افتخار دارد این رساله را که با نام یکتن از پیشگامان جهاد، مبارزه، دانش و عرفان سرزمین سرمدی ما افغانستان؛ یعنی مولانا نجم الدین آخند زاده پیوند دارد و همچنان یاد یکی از دانشمندان مشهور افغانستان دکتور سعید افغانی را نیز زنده می‌کند، به خوانندگان عزیز پیشکش می‌نماید، آرزومند است این رساله، مورد استفاده و استفاضه خوانندگان ارجمند قرار گیرد.

ومن الله التوفیق
فضل الرحمن فاضل
سفیر افغانستان در کشور عربی مصر - قاهره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

مصلح او مجاهد ملا نجم الدين اخند زاده

لـيکـنـه او ټـولـونـه:
امـیـن الـدیـن « سـعـیـدي- سعیدافغاني »
دافغان اســتراتیژیکو څیړنو مرکز
اودحق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر– جرمني

سـریـزه

د حق دلارې کلتوري ټولنه اود افغانستان استراتیژیکو څیړنو مرکز، در فرهنګي هلو ځلو په لړ کې یو هم د هېوادمذهبي، تصوفي او ستر مجاهد شیخ ملا نجم الدین «آخند زاده صاحب» لنډ ژوند لیک دې چې د « مصلح او مجاهد ملانجم الدین اخند زاده » ترعنوان لاندې ګرانو ، درنو وطنوالو او د « هډې صاحب » مینه والو ته یې وړاندې کوم .

د النجم جریده، هغه قلمي جریده ده چې پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) مخکې زما د مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعید « سعید افغاني » له خوا چې د « نجم المدارس » مدرس او بیا مدیر وه ، تأسیس او خپره شوه او په دریمه ګڼه کې داسې ولیکل:
« مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .» او روسته بیا د آخندزاده صاحب په هکله مفصل معلومات خپاره شول.
دا جریدې چې یواځنې اصل یې زمونږ په اختیار کې دی، او د را ټولولو، تهیه ، ترتیب او نشر کارونه یې زما په غاړه اچول شوي وه. ما په پوره دقت او امانت دارۍ دادی دا دنده بشپړه او تکمیله کړه، او په ډېرې مینې یې ستاسو مبارک حضور ته ډالۍ کوم.
د یادونې وړ ده چې په دې برخه کې؛ د وطن نامتو لیکوال او ملي شخصیت محترم پروفیسور عبد الله بختاني خدمتګار او همداسې د محترم استاد څیړندوی حبیب الله «رفیع » او محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » د عالمانه لارښونو نه د زړه له کومې مننه کوم، او الله تعالی دې په خپل فضل او مرحمت؛ هغو ته اجر ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې د یادونې وړګنم چې زه دا مجموعه د خپل مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعید « سعید افغاني » چې د اسلام مبارک دین او د سولې، ښه تفاهم او دخیر او سلم لپاره یې تر آخرنۍ سلګۍ پورې مجاهدت وکړ ، اهداء کوم او د حق تعالی نه ورته د دایمي سعادت هیله کوم.

امین یا رب العالمین
امین الدین « سعیدي ـ سعید افغاني »
د حق دلارې د کلتوري مرکز څخه
د دسمبر میاشت، د ۲۰۰۹ م – کال، جرمني – برول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپروفیسور عبد الله بختاني خدمتگار سریزه

ګران وراره ښاغلي امین الدین « سعیدي »

د حق د لارې امین او په دنیا او آخرت کښې سعید و اوسې.

ډېر خوشحاله یم چه خپل فکر په کار آچوې، قلم چلوې، وخت په وخت خپرونې کوې، له وخت نه ګټه اوچتوې او فعال یې.

ستا زیاترې خپرونې لنډې ګنډې دي. حجم یې ورکوټی او معنا یې لویه وي. او خیرُالکلامِ ما قَلَ و دَلَّ .

ستا د دغه ډول کارونو، درې سوغاتونه راورسـېدل، په مینه مننه!

د « النجم جریده » په دې کښې ډېر اهمیت لري، چه یو تاریخي فرهنګي خطي سند دې د چاپ له لیارې تاریخ ته سپارلی دی.

د مدرسې د خطي جریدې د اوو ګڼو محتویات دې هم عیناً او هم په ټایپي توګه چاپ کړي دي . لوی کار دی او ډېر ارزښت لري.

ماچه وکتل، پنځوس کاله (نیمه پیړی) د مخه زمانه راته داعي شوه. ستا د اروانښاد پلار مولوي محمد سعید « سعید افغاني » نوراني څېره مې مخې ته و دربېدله . هغه د نجم المدارس مُدّرِس او سر مدرس وو. زه د « ننګرهار » د ادبي، ثقافتي میاشتـنۍ مجلې مسؤول مدیر وم.

کله به مو په هډه او کله به مو په جلال آباد کښې ناسته پاسته وه. د مدرسې او مطبوعاتو تر منځ مو روابط ټینګ کړي وو. متقابله همکاري، راشه درشه ، مشورې او مشاورې وې.

د « النجم » د جریدې تأسیس د همدې همفکریو یوه نتیجه وه، هغه خبرې را په زړه شوې چه ما ستا مرحوم پلار مـولوي صاحب ته وویل: د جریدې لپاره « النجم » مناسب نوم دی. دا به بیشکه د مدرسې د شاګردانو لپاره تربیتي او تشویقي پانګه وي.

خو دې سره له تا څخه دا توقع هم په ځای ده چه (د دین ستوری) مولانا نجم الدین پکښې ښه وځلوې او دې کار ته د مدرسې استادان او شاګردان وهڅوې . همداسې وشوو.

د جریدې دلومړۍ ګڼې په سر مقاله کښې لولو : « . . . د ننګرهارپه ورځپاڼه کښې د مدرسې د منسوبینو تبلیغي خدمت هغه دی چه لیدل کیږي . . . اوس د النجم اخبار، سره د ټولو مشکلاتو ، منځ ته راغله . . . »

په دریمه ګڼه کښې بیا ((هیله)) څرګنده شوې ده: ((مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .))

د څلورمې ګڼې سر مقاله، بیا د نجم المدارس او النجم د مدیر په قلم د ((مصلح او مجاهد)) تر عنوان لاندی داسې پیلیږي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدین آخند زاده صاحب سوانح ، چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او د انګلیسانو د استعمار په مقابل کې جنګیدلی دی، بیان کړم.))

دغسې بیا د النجم په نورو ګڼو کښې، د مدرسې د استاذانو او شاګردانو په قلم ، د آخونزاده صاحب د ژوندانه په ځانله ځانله اړخونو رڼا اچول شوې ده. یعنی د څیړنې کار د هغې پر لیکوالو ویشل شوی دی. چه د تکرار مخنیوی وشي او ضروري ټکي پاته نه شي . د کار دا ویش او میتود زما او د مولوي صاحب په مشاوره شوی دی.

هغه ورځ هم را یاده شوه چه په ۱۳۳۹ هـ ش کال مولوي احمد ګل صاحب د مدرسې مشروو. د ذکر شوې لړۍ مضامین او د ننګرهار د یو شمیر نورو پوهانو لیکوالو مقالې. په نوموړي مدرسه کښې د یو څیړنیز کنفرانس په ترځ کښې واورول شوې او یوه خوندوره مشاعره هم وشوه.

په دغه مهال زه د ننګرهار د ورځپاڼې مسئول مدیر وم. د کنفرانس د جوړېدو ، چلیدو، کامیابیدو، تنظیم او د مضامینو او اشعارو په ایډیټ او تنقیح کښې ، د مدرسې د ادارې ملګری او مرستندوی وم. هغه ټول مطالب مې د ورځپاڼې له لیارې ، په دې هیله د تاریخ حافظې ته وسپارلې چه ګوندې چې د کتاب په بڼه چاپ شي.

ډېر ښه وشو چه په جرمني کښې دافغانستان د کولتوري ودې ټولنې ، پروسږ کال زمونږ دا هیله تر سره کړه. او ډېر خوشحاله یم چه کتاب د لوستونکو ځانګړې توجه ځانته اړولې ده.

مثلاً :

ښاغلي فضل الرحمان فاضل هغه په دري ژبه ترجمه کړې او چاپ لاندې دی. کیدای شي چه په ځینو نورو ژبو هم ترجمه شي.

او داده اوس تا د (حضرت نجم الدین آخونزاده مولوي ډاکټر سعید افغاني د النجم په جریده کښې) رساله لیکلې او ترتیب کړې او تقریباً د هغه کتاب خلاصة الخلاصه دې چاپ کړې ده.

ګرانه سعیدی!

ماته ستا درېیم ارزښتمن سوغات د (زن و نبوت) رساله ده. واقعاً علمي او ابتکاري څیړنه ده. هغې سره زما نظریه هم چاپ شوې ده. تاته د هغې رسالې د لیکلو او چاپولو مبارکي هم وایم.

د الله پاک له درباره درته د نورو زیاتو علمي څېړنو او خپرونو بریالیتوب غواړم. والسلام.

ستاسو خدمتګار

کابل _ خیر خانه مېنه _ درېیمه برخه

د ۱۳۸۷ د زمري اوله د ۲۰۰۸ د اګست ۱۲ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » سریزه :

« النجم » ستاره ای در آسمان مطبوعات کشور

«**النجم** » هفته نامه دیواری ای بود که نیم قرن قبل به یمن همت یکتن از دانشمندان کشور تأسیس گردید ونخستین شمارهء آن در برج میزان سال 1337 خورشیدی ، دیوار های مدرسهء نجم المدارس را در شرق کشور، آذین بست.

مؤسس وسردبیر این هفته نامه دکتور محمد سعید « سعید افغانی» بود که در آن زمان، مدرسهء نجم المدارس را رهبری می کرد وآقای حضرت خان شاگرد صنف دوازداهم آن مدرسه، معاونیت هفته نام «النجم » را بر عهده داشت.

عنوان هفته نامه به خاطر یاد آوری از مجاهدات و مبارزات غازی نامدار ومجاهد پرهیزگار مولا نا نجم الدین آخندزاده صاحب و فعالیت های منسوبان مدرسه نجم المدارس اخذ شده است.

دوست عزیز من آقای امین الدین « سعیدی » فرزند رشید دکتور محمد سعید سعید افغانی که از سه دهه بدینسو ، فعالیت فر هنگی دارد ، به همت او هشت شماره این هفته نامه مجدداً به زیور طبع آراسته می‌گردد.

« النجم » شاید با درنظرداشت تاریخ نیم قرن قبل، در مقایسه با مطبوعات امروزی، دارای کاستی‌هایی باشد، مثلا شاید صفحه آرایی مناسبی نداشته باشد، اما با یقین کامل در آن دوران، گام استواری بوده است که باید بر داشته می شد، واین گام مهم را شادروان دکتور محمد سعید سعید افغانی بر داشته است.

« النجم » در نخستین شماره اش هدف نشراتی خود را ، بیان گزارشهای اجتماعی ، دینی و تر بیتی خوانده است و زمانی که با ژرف نگری صفحات آن ورق زده شود ، خواننده در می‌یابد که سر دبیر دانشمند آن شادروان دکتور سعید افغانی، بر نامه های سودمندی برای آینده داشته وحتی می خواسته است با دریافت امکانات بیشتر «النجم » را به صورت معیاری وچاپی در خدمت عامه مردم قرار دهد.

یکی از اهداف غیر مکتوب سر د بیر « النجم » پرورش نسل جدید در میان دانش آموزان مدرسه نجم المدارس است، تا ایشان را با جهان قلم و مطبوعات بیشتر آشنا سازد.

مضامینی که در آن دوران به قلم شاگردان صنوف هشتم، نهم، دهم، یازدهم، ودوازدهم نگارش یافته است، خواننده را به آینده امیدوار می‌سازد و نیم قرن بعد وقتی از کار نامه های بعدی شاگردان آن دوران اطلاع حاصل می‌کنیم، موثریت و نقش « النجم » را در آگاهی بخشی بهتر درک می نمائیم.

مثلاً صمیم کاکړ شاگرد صنف نهم در سال 1337 خورشیدی بعد ها به حیث یکتن از پیشگامان مبارزه اسلامی می در خشد و در راه دفاع از ارزش

(c) ketabton.com: The Digital Library

های ملی ودینی جام شهادت می نوشد. یا مولوی سلطان عزیز شاگرد صنف هشتم آن دوران که مضامینی به قلم او در «النجم » به چاپ رسیده است، بعدها خدمات فراموش نا شدنی در عرصه تعلیم و تربیه به و یژه در میان مهاجران در پشاور انجام می دهد کـــه بلا ریب هسته این فعالیت ها در روش آموزش و پرورش آن سال ها در دل او نقش بسته است.

در « النجم» اعلاناتی هم به چشم می خورد که به سهم خود برای آگاهی بخشی دیگران نهایت ارزنده است. به گونه مثال در النجم آمده است که :

النجم به پرسشهای شرعی پاسخ می گوید :

ویا اینکه :

مضامین ارسالی کوتاه، مفید ومتین باشد.

یکی از پرسشهای طرح شده در هفته نامه « النجم » این سؤال نهات سودمند است که : « مدرسه چگونه پیشرفت کند؟ »

در هر شماره‌ء «النجم» ، چند پاسخ به پرسش بالا درج شده است که در آن دوران برای خوانند گان رهگشا بوده است.

یکی از اعلانات مهم در هفته نامه « النجم » تقاضا از خوانندگان است تا معلوماتی که راجع به جنبه های گونان گون زنده گی ومبارزات مجاهد سُترگ، ملا نجم الدین آخند زاده دارند، جهت نشر به اداره «النجم » بفرستند.

اینجانب که حالا این سطور را می نوشتم به یاد جریده‌ء دیواری می افتم که ما متعلمان صنف هشتم مدرسه‌ء امام ابو حنیفه (رح) در کابل، در سال 1352 هجری خورشیدی به نام « لغة القرآن » اولین و آخرین شماره آن را به دیوار آویختم که مضامین آن توسط چند تن از شاگردان صنف هشتم تهیه می‌گردید و به خامه‌ء زیبای امین الرحمن خلیل همصنف دیگر ما خطاطی می شد، و استاد زبان عربی ما استاد ابراهیم الشدی تبعه عربستان سعودی، از نگاه ادبی، مضامین آن را اصلاح می کرد . شاید آن جریده که بدون مشوره آمر مدرسه بر دیوار آویخته شده بود، باعث شد بعد از شماره اول دیگر به چا پ نرسد.

به هر ترتیب با این مقدمه میان خوانند گان و متن کامل هفته نامه « النجم » بیشتر حایل نمی‌گردم و با قدر دانی از زحمات برادر گرامی ام آقای امین الدین « سعیدی » وطلب مغفرت وآمرزش برای دکتور سعید افغانی، مؤسس و سر دبیر « النجم » موفقیت های بیشتری را برای برادر گرامی آقای امین الدین « سعیدی » آرزومندم.

فضل الرحمن « فاضل »

12 اسد 1387 خورشیدی – کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد حبیب الله « رفیع » سریزه

د « النجم » دورکې جریدې ځوګښې

«خپرونې » درڼا په لور ګامونه دي، دروښتيا په لور ګامونه دي او د پرمختيا په لور ګامونه دي چې دچاپ اختراع دا رڼا د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسوله.

افغانستان ته هم چاپ او مطبعه او ورسره خپرونې او مطبوعات څه کم يوه نيمه پيړۍ وړاندې را غلل او د (شمس النهار) لمر دهيواد دخپرونو په تياره اسمان کې ځيره و وهله او همدا لمر به کله ولويد او لکه به بيرته راوخوت.

په ۱۳۹۸ لمريز کال (۱۹۱۹ ع) په هيواد کې دخپلواکۍ دلمر له راختلو سره د افغانستان دخپرونو اسمان تر پخوا ډير رنګين او د راز، راز خپرونو په رڼاؤ زرين شو .

ښوونځي او مدرسې په خپله د رڼا مر کزونه دي، په دې وخت کې له دې مرکزونو سره دخپرونو رڼا هم ملګرې شوه او دا لړۍ نور علی نور شوه او د هيواد له لومړنۍ مدرسې حبيبې څخه د «معرف معارف » مياشتنۍ جيبي مجله را ووته چې دليسې مدير محمد حسين دلېسې دزده کوونکو په وسيله چلوله او دحبيبيې د زده کوونکو مقالې په پکې خپريدې، دمستوراتو ښوونځي هم چې په هيواد کې دنجونو لمړنی ښوونځی ؤ د « ارشاد النسوان » په نامه جريده را وايسته او بيا د آئينهٔ عرفان مجله خپره شوه او د اماني دروې له پای سره د « مکتب جريده » نشر شوه.

تر اغتشاش وروسته دا کار غړند شو او تر ډيره وخته معارف ډيرې لږ خپرونې درلودې او تر « آئينه عرفان » او « عــرفـان »پرته پوهنې نورې خپرونې نه درلــودې ، د اروانښاد شهيد محمد داوؤد خان د صدارت او د اروانښاد علي محمد پوپل دپو هنې دوزارت په وخت کې دپو هنې دخپرونو يوه نوې او ګټوره لړۍ را پيل شوه ، په دې لړۍ کې د « اخبار عرفانی » جريده، د « آزادۍ » کالنۍ خپرونه د « ادب » څيړنيزه مجله ، « افغان طبي مجله » ، د « اقتصادي څيړنې » مجله ، د « بخوان وبدان » مجله ، د « بدني روزنه » مجله، د « پالندوی » مجله ، د «پولتخنيک » مجله، «پو هنه » مجله، د « جريده تعليم وتربيه »، د« تعليم او تربيې » مجله ، د« څاروندی» مجله، « دحقوق » مجله، د «خدمت» مجله، « جريده دارالمعلمين»، د « ښوونکې » مجله ، د«علم او فن » مجله، د « کاپل پوهنتون خبرونه » خپرونه، د « نجونو روزل » مجله، « ورمه » مجله اونورې خپرې شوې .

همدا راز داوخت ځينې ښوونځيو هم چاپي او قلمي خپرونې پيل کړې چې شميره يې لسهاؤ ته رسيده ، دنجات ښوونځي د « نجات » جريده خپره کړه او نورنوټولو لېسود يوالي جريدې درلودې او دپو هنې وزارت کتابتون دکوچينانو ږغ مجله خپره کړه.

همداوخت چې دپوهنې وزارت په مرکز او مربوطاتو او ښوونځيو او پو هنځيو کې مجلې او خپرونی راوتلې، له کابل نه ډير لرې د ننګرهار نجم المدارس په ديني مدرسه کې ددې مدرسې منور او پوه مدير اروانښاد ډاکتر سعيد افغاني د « النجم » په نامه د جريدې يو روڼ ستوری چی هره چارشنبه به يې له دي مدرسې نه سترګک واهه د ۱۳۳۷ ليږديز کال دتلې په ۳۰ نيټه خپلې خپرونی پيل کړې او پکې ويې ليکل:

(دا اخبار دمدرسې جريانات ښيي او اجتماعي، ديني ، تربيوي خپرونې کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدې هدف سره سم یې په ساده روانه پښتو ټولنیز، فلسفي ، ادبي او علمي مسایل او مطالب خپرول او ددې مدرسې د زده کوونکو د ذهني تنویر او د سیاسي او اجتماعي شعور د ویښولو له پاره ئې کار کاوه .
بل مهم ټکی دادی چې مونږ هغه وخت ډیرې نورې دیني مدرسې هم درلودې لکه په کابل کې عربي دارالعلوم، تخارستان ، فخر المدارس، نور المدارس، خو هغه مدرسې تر ډیره حده وچې دیني مدرسې وې او دنورو علومو تدریس ته لږ بر خه پکې ورکول کیدله، خو د اروانښاد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » محتویات ښیې چې ده نجم المدارس ته یو ذهني او فکري وسعت ورکړ اوددیني علومو تر څنګ یې ، فلسفې ، حکمت او نورو عقلي او نقلي علومو دزده کړې په لاره کې هم پراخ نظر درلود او دالنجم جریده یې پر راز راز موضوعاتو او مضامینو سپوللی وه .
ښاغلي امین الدین «سعیدی » (د ډاکتر «سعید افغانی » خلف الصدق) لوی کار کړی چې ددې قلمي جریدې اته ګڼې یې موندلې او اوس یې تا سو ته د النجم دتاریخي کلکیسون په توګه وړاندې کوي ، دوی وایي چې د دې جریدې نورې ګڼې هم لیکل شوې او په قلم تکثیر شوې دي. کاشکې هغه وموندلې شي او که ونه موندلې شي هم لوی کار دا شوی چې دوی ددی ورکې قلمي او علمي جریدې څو ګڼې او نمونې بیا موندې او دافغاني خپرونو ډګر ته یې رابر سیره کړې، زه مبارکي ورکوم او د ژوند په ټولو ډګرونو کې ئې بریا غواړم !

په درنښت
حبیب الله «رفیع »
دافغانستان دعلومو اکاډمی مشاور
۱۳۸۷ /۵ /۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح او مجاهد
ملانجم الدين آخند زاده

مولوي داکتر محمد سعید « سعید افغاني » چه دهیواد دینی او ملی شخصیتونو له ژوندانه سره مینه او خاصه علاقه لرله ، دنجم الدین آخوندزاده صاحب دخیړنو تاداو په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دنجم المدارس په مدرسه کښی کیښنود:

کله چې مولوي سعید افغاني په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دهغه مدرسې مدیر او سر مدرس و نو هلته ئې دمدرسې دشاګردانو ددیني ، اجتماعي تربیتي د لوړ تیا لپاره اوه نیزه قلمي جریده په دوو مخونو کښې دلمړي ځل لپاره په نشراتو پیل وکړ.

ددې جریدې لومړی ګڼه د ۱۳۳۷ هجري شمسي کال دمیزان په ۳۰ مه نیټه (د النجم) په نامه خپره شوه چې د آخوندزاده صاحب له نامه سره ارتباط لری.

مولوي داکتر سعید افغاني د النجم په څلورمه ګڼه کښې چې په کال (۱۳۳۷ هجري شمسي) دعقرب دمیاشتې په (۲۱) نیټه خپره شوه ، داسې ولیکل:

النجم ګڼه « ۴ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۷»

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

د دغه عنوان لاندي غواړم چي د ملا نجم الدین اخندزاده صاحب، سوانح چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او دانګلیسانو په مقابل کښې په کلو کلو جنګیدلې، بیان کړم .

۱ـ د ده اجمالي پیژندانه:

ملا نجم الدین « اخند زاده صاحب » «۱» د امیر عبدالرحمن د پاچائی په وخت کښې د لـوی اعتبار خاوند ؤ . دغه شاه دي سره دمأذونانو دکابل په ښار کې بندي کړو.

دی د بندي خانې نه په یو خاص تر تیب مخ په مشرقی وتیښتیده او هلته د مشرقي په سرحدادتو کښې د مهمندو په سیمه په ژروبی او چمرکند کښې اوسیده او د انګلیسانو په مقابل کښې به جنګیده.

دي بیا دامیر حبیب الله خان د پا چائی په وخت کښې دهغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغې او دننګر هار په ولایت کښې دجلال کوټ نه مخ په جنوب دهډې په قریه کښې اوسیده.

ده د همدغه پا چا په عصر کښې ډیر د اسلام ددین اساسونه محکم کړل او هر خواته یې ریښې او پلی خورې شوې او دی د داسې لوی شخصیت خاوند شو ، چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقیده حاکمیت درلوده. دغه منلی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښې « ۱۳۲۰ یا ۱۳۲۱ هجري قمری » کال ؤ چه د اجل داعې ته ئی لبیک وویلې.

په دی حساب دده د وفات تأریخ (قبر غازی) « ۱۳۲۰ » لیږدیز لمریز کال دی .
د ده مزار او مقبره دهډې په قریه کښې د والا حضرت سر دار محمد داؤد خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان صدراعظم په اهتمام ښه جوړه شوی. د ده هدیره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پشتونستان د خلکو د عقیدې ځای دی «۲»

النجم ګڼه « ۵ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۲۸ »

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه:

۲ـ د ده تفصیلی پیژندنه :

دنجم الدین اخند زاده صاحب « رحمة الله علیه » د مفصل پیژندلو د پاره په کار ده چه په لانده ډول سره ئې وپیژنو :

۱ ـ د ده عمر او حیات او قواره
۲ـ د ده هویت قوم او نسب
۳ـ د ده اصلی او فرعي مسکن
۴ـ د ده تحصیل او علم
۵ ـ د ده تصوف
٦ ـ د ده جهاد
۷ ـ د ده دشهرت اندازه او کار روائې تر مرګه پورې
۸ ـ د ده مشهور مأذونان او منسوبین
۹ ـ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تأثیرات

مګر ډیر تأسف دی چه د داسې یو لوی شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات او حر کات ئې نهایت متانت او سنجیدګي لرې. هغومره چه ویل کیږي او یا اوردیل کیږي او یا ئې وینو په دغه اندازه د ده سوانح دلیکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی. په دغه حقله زموږ ګیله دده دمعقولو منسوبینو نه کوم چه په خپل وخت کښی نهایت منلي تیر شوي، زیاته ده. یوازې د ملا طوطی آخند نه هغه هم صرف دده د مواعیظو تذکرې، مګر نهایت ناقص لیدل کیږي او بس.

په هر صورت که اوس زموږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي امید دی چه څه نا څه خو به ترې جوړ شي او آینده د پاره به ګوندې دغـه آرزو د ده پـوه عقیدت مندان کوښښ وکړي چه زموږ د هدف نارسیده مطلب تکمیل او پوره کړي. باور لرم چه په دغه لیار کښې سعیه به د ده د عقیدت مندی ښه ثوبت وي .

د ده عمر او حیات او قواره :

زموږ په لاس تحریري اسناد ډیر کم دي. کوم تحریري سند چه زموږ په لاس کښې شته هغه یوازی د ده د فوت تأریخ ښې چه په (۱۳۲۰) او یا (۱۳۱۹) هجری قمری کال کښې فوت شوی، چه د ده نه د ټول عمر اندازه نشي معلو میدلې. مګر ؛ شفاهاً مو ډیر او ریدلي چه آخندزاده صاحب عمر او یا کلو په حدود کښې اندازه کیدلې شي. خلک وائي : چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر ؛ ریاضیت او تقوی په وجه نحیف شوی ، حتی چه د ډیر ریاضیت په وجه د ده د لاسو رګونه شنه شنه بلقیدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائي چه دی ښه خوش قـواره جښ سړی ؤ ، او په اوچلي باندې شين خال هـم درلوده او د ده دشين ښکلی خال شهرت زيات ؤ .
د ده رنګ او قواره با تاثيره هيبت ناکه وه ، دورايه به په خلکو د ده رعب وليده مګر؛ په عين وخت کښې مشفق او مهربان هم ؤ .
د د حيات ټول په حرکت کښې تير شوی . معلو ميږی چه د ده په ضمير کښی يو داسی اور او تيش او حرکت مودجود ؤ چه په يو ځای نشو پاتې کيدلی .
ده هر چيرته ته دخلکو په افکارو کښې داسی تحول قايم کړ ی چه تر ننه هم هغه تحول دخلکو په مابين کښې ياد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډير خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي ؤ. د ده د حقانيت د اثبات دپاره دا کافی ده چه دی ټولو پوهو علماؤ منلی ؤ او د ده حر کات ئې د اسلام د دين په اساس موافق ګڼل .

النجم ګڼه « ۶» چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۵»

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه :

۳ـ د ده هـويت قـوم او نسب:

اصلي او فرعي مسکن او ځايونه ئې :

ملا نجم الدين « اخند زاده صاحب » په قوم کاکړ او په مليت افغان دی. په اصل د جنوبی شپلګر د علاقې نه دی، او هم هغلته د ده نيکونه او پلرونه تير شوي «۳» .
دی بيا دتحصيل او زده کړې په وخت کښې د جنوبي نه مخ په مشرقي ننګرهار را روان شوای. په ننګر هار کښې ځای په ځای ديره شوی او تحصيل ئې کړای دی.
د تحصيل دپاره آفريدوته هم تللی. پيښور او صوات کښې هم اوسيدلی دی.
ده د تحصيل نه ورسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوې او په هډه کښې اقامت اختيار کړی ؤ .
لکه مخکښې چه مو وويلې د ځينې سياسي معاذيرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ دکابل په ښار تندور سازی کښې او سيدلی او بيا دکابل نه مخ په ننګر هار تلی او مهمندو په علاقه په جړوبی ، او چمرکنډ کښې استوګنه کړي ده .
په ننګرهار کښې په روداتو کښې څه موده تيره کړې او هلته په فقير آباد او نورو روداتو او شينوار کښې ګر ځيدلی . په لغمان او سور رود او کامه او خو ګيانو کښې هم د وعظ او تبليغ او يا دنورو مقاصدو په مطلب تلی دی ، دګرمي په وخت کښې دی به کابل ته هـم تلو او هلته په پغمان کښې څه موده ئې استو ګنه کړی ده.
دی په شمالی کښې د کوه دامان خواته د داؤدځو په علاقه کښې اوسيدلی او شايد چه هلته به د کـوه دامـان په ځينو ځايو کښې ګرځيدلی وي، مګر ؛ د ده د حيات آخرنی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه درې ميله

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ په جنوب هـډه کښې تیر شوي دي. دی شاید په نورو ځایونو کښې هم ګر ځیدلې او یا اوسیدلی وي مګر ؛ مونږ نه دی اوریدلي، نو ځکه دلیکو جر ئت نه کؤو .

د ده تحصیل او علم :

مخکښې مو وویل چه دی د تحصیل دپاره زیات ګرځیدلې او په ډیرو ځایونو کښې او سیدلی دی .

وائی چه اخند زاده صاحب ډیر پوه او ښه معقول عالم ؤ په تفسیر ، او حدیث ، قرائت ، صرف، او نحو ، او فقه ، او اصول ، او معانی ، منطق ، او هیئت او ریاضی ، او حکمت ، او میراِ ، او حساب او تصوف ... .

النجم ګڼه « ۷ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۲ »

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

۴ـ دده دعلم او تحصیل :

په علومو کښې ئی ښه قوي لاس درلوده ، رښتیا دده هغه کتاب خانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښی ده ، معلو میږی چه دی ښه عمیق عالم او د مطالعی شائق ؤ .

وائی چه اخند زاده صاحب به د علما سره ډیر علمي بحثونه کول ده به همیش دعلم دپاره دعمل اندازه کتله ، د ده استاذان هم خلک ښه یادوی .

د ده د استاذانو په سلسله کښی د سر شاهی نه چه سړی مخ په بړو ځی یو هدیره ده دهغی ځای خلک یو قبر ښی وائی دا داخندزاده صاحب استاذ تیر شوی او ډیر ښه مبارک شخص ئی خلک یادوی .

وائې ملا نجم الدین اخندزاده صاحب د ده زیارت ته را تلو دده استاذان په ننګرهار او سر حداتو او صوات او پیښور او شاید نورو ځایویونو کښې هم تیر شوی وي.

کوم وخت چه دده دعلم قال نه مخ په علم حال تو جه برابر وی داوخت دده یو بله دوره شروع کیږی.

دا په تواتر ثابته ده چه آخندزاده صاحب دصوات صاحب نه په حیات کښې د قادری شریفی طریقه وکړه او په دغه طریقه کښې ترنه درسونه کامل کړو ، او مأذونی مرتبې ته ورسیده.

ده په صوات کښې ډیر وظایف کړي او د صوات صاحب په نزد نهایت منلی ؤ . که څه هم زمونږ سره د ده او صوات صاحب په هغه وخت کښې د کرامت زیاتې قیصی نشته مګر؛ مونږ دومره پوهیږو چه دواړه جنابان با تقوی او پرهیز ګاران تیر شوی ، عقیده لرو چه اوراد او وظایفي ئې ډیر پوره تأثیرات شته دي مګر ؛ زه نه غواړم چه دقیصو رطب اویالس یاد کړو .

وائي ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په څلور واړو طریقو کښې مأذون و « ۴» مګر ؛ ده به خلکو ته یوازی د قادری طریقی اجازه ورکوله « ۵» .

النجم ګڼه « ۸» چهارشنبه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۹ »

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه:

۵_ د ده تحصیل او علم او تصوف:

هـډی صاحب عـالم ؤ ، مگر ؛ داسې نه چه علم ئې دعمل سره نه برابر یده او یا دسر تنبه توب نه به ئی کا راخستلو او یا د کبر او غرور نه ډ ک عالم او یا داچه د ده علم د اوهامو او خرافاتو یوه مجموعه ؤ او یا خدای ناکرده چه ده به دین ددنیا دپاره وسیله گرځولی وي .

دی یو حقاني عالم ؤ، ده داسلام دین پیژندلو. دی په دې خبره پو هیده چه خلکو کښې باید د محبت او مؤدت اساس قایم شي. دی ریا کار صوفی نه ؤ، او نه دکونج او صومعې طرفدار ؤ . دی یو اجتماعي شخصیت، همیش دناوړو رسم او رواج سره مجادلې کړي، خلک ئې دبې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول .

مصلح او مجاهد

د سعید افغاني لیکنه:

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب به علماؤ سر زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښو او نازوو.

دهغه وخت علماؤ په ده باندې دعلمیت آزمیښتونه کړي ؤ علماؤ ، دده نه په لویو لویو کتاب، او علومو او په باریکه باریکه مسایلو کښې پوښتنې کولې، مگر؛ دده سره دعلمیت اندازه قوي وه.

دعلماؤ پو ښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دي. د علماؤ په نزد ښه جید عالم ثبوت شوی ؤ نو ځکه ئې دی د دین داقتدا او ددین دحمائې دپاره دهغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو. ده علماء تربیه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو .

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب ته هر کال په سلهاؤ بړستنی جوړولې او بخشش په ډول به ئې ورکولې. دی دعلماؤ دپاره خولی او پگړی پیداکولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې.

دنجم الدین آخندزاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثیره یادیږي. ده خلکو ته د کونج او زاویې درس نه دی ورکړی. ده خلکو ته دنیا په دا شان بده نه ده ظاهره کړې، چه خلک دې دنیا ترک او کار دې نه کوي .

دی په دې خبره پو هیده چه ددنیا مذمت هم ددې د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه وپیژني، داسې نه چه د دنیا د محبت په وجه دخلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال ونه ساتي.

داسې دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي، د جنگ او قتل موجب وگرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غَرّه شي، خپل خالق هیر کړي او دبلې ورځې غمه ورسره نه وي . اوکه نه دنیا د دې دپاره چه د ځان او دخلکو دخدمت او رفاهیت په مقصد وي بده نه، بلکه پید ا کول ئی ثواپ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم، په دې خبره ښه پوهیده چه ځنګه علماء دې په دې پوه ؤ چه د خلکو داصلاح دپاره څنګه علم په کار دی.

ده سره دا ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی. ده علماء په ځان را ټول کړل او خلکو کښې نوی روح پو کړو.

مګر ؛ ډیر تأسف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې وروستینو خلکو بدله کړه. په دې پوه نه شول چې اصلی سر څه وٍي، په دی ښه پوه نشول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه ؤ. چا داخیال وکړو چه د آخند زاده صاحب سره د تسپو دشمار خیال ؤ.

څوک په دی عقیده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی، چا دا ګمان وکړو چه په سر مراقبه سپین څادر او قبا په کار ده، چا سره دا سودا پیدا شوه چه چا د ساده خلکو په وسیله نور خلک تهدید ول او غولول په کار دي.

همداوجه وه چه چا دلنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامی او چا د مدرسې جوړولو په انګازی، چا په دې نامه چه دا کـوم!! او داسې داسې خیال مې دی ناروا ، ناروا کارونه وکړل. عامونه ، عامونه مسلمانان ئی په حقیقي اسلام باندی هم بد ګمان کړل.

خدای خبر چه داسې جنابان د اوسنی اسلام د ضعف له امله په هغه ورځ د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب ورکوي؟

باید ووایم چې: نجم الدین آخونزاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هـم وه. د هغوی د خـدمتونو اندازه مونږ سر شته. امید دی چه د هغـوی د کارنامو تذکری باندې آینده تماس و نیسم او خپلو ګرانو لو ستو نکو دپاره ئې دهدئې په ډول وړاندې کړم .

---

(۱) سر محقق عبدالله بختانی خدمتګار دنجم الدین اخندزاده صاحب دنوم په هکله لیکي:

« ما د سر محقق مولوۍ محمد اکبر معتمد شینواری څخه څو څو ځلی اوریدلی دي چه هغه به ماته ویل: چې ما د شینوار و صوفي صاحب نه اوریدلی دي چې: دهډی آخونزاده صاحب اصلي نوم (عبد القدیر) دی، مګر د علم ، رو حانیت او غزاګانو په برکت و نورو لخوا ورته (نجم الدین) لقب ورکړ شوی دی چه معناي (د دین ستوری) کیږی. سعید افغاني

پرې اضافه کول غواړم چې هغه څوک چې درې نسله ملا وي نو هغه ته آخوندزاده وایي. آ. سعیدی

دشینوارو صوفی صاحب اصلي نوم صوفي علم ګل دی. دآخوندزاده صاحب مأذون او هغه ته نژدې سړی و په ډیرو غزاګانو کښې یې دجناب هډۍ صاحپ سره برخه اخستی ده.»

(دهډې آخوندزاده مولنا نجم الدین) لیکنه: سر محقق عپد الله بختانی خدمتګار. دغه کتاب په ۱۳۸۷ (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنه)

(۲) دننګر هار د سره رود د ولسوالی دچهارباغ حضرت محمد سعید سعیدی مجددي علیه الرحمه دحضرت صاحب عطاء معصوم مجددي زوی دی. په کال ۱۳۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري شمسي کښې په چهارباغ صفا کښې زیږیدلی او دسنبلی په شپږمه کال ۱۳۷۲ هجري شمسي د لوی اختر دمیاشتې په ۱۹ مه دخوږ یانېو په اګام کښې حق ته رسیدلی. هغه مرحوم چې دمولانا نجم الدین آخوندزاده یو نژدې ملګری، دوست، مرید او خلیفه یا مأذون وو د نجم الدین د آخونزاده صاحب د وفات نیټه په خپله هغه مرثیه کښې چې (در مرثیه غوث زمان قطب دوران قدوهٔ سالکان پیشوای پیر وجوان مرشد کاملم محبوب دلم اعنی صاحب هډه رحمة الله علیه) په نامه یادیږي، دنجم الدین آخند زاده صاحب د وفات نیټه: (دچهار شنبې شبه د ۱۳۲۰ هجري قمري کال د روژی دمیاشتې ۲۱ مه معرفي کړې ده.)

مرحوم حضرت صاحب محمد سعید د په خپلې مرثیه کښې پدې هکله لیکي:

چـــونکه سردار بشر رفت ازاین دار فنا
صبر از رفتن خـــوبان جهان مـــی بینم
صبر تلخ است ولیکن ثمرش شیرین است
مژدهء نیک به صابر زسبحان مـــی بینم
ګر ازاین دار فنا جـــان به سلامت ببرم
سابقون را همه ای غمـــزدګان می بینم
شپ چهارشنبه شنو تو ز وفـات صاحب
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
سنهٔ الف وهم سه صد وعشرین بـه یقین
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
چــونکه خوبان هم رفتند سعیدی ز جهان
شو مجرد کـــه ترا نیز روان مې بینم

در مرثیه ای که در فوق تقدیم ګردیده، با قید (یقین) مصرع تاریخ (سنهٔ الف و هم سه صد و عشرین (۱۳۲۰ به یقین) معرفي شده است.
(مأخذ: دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار دهډی اخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه صفحه ۱۳۱ او ۱۳۲) دچاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) ټولنه لخوا - جرمنی) په پیښاور کښې چاپ شوې.)

(۳) محترم سلطان عزیز دمرحوم آخوند زاده صحا ب د نوم په هکله داسې لیکي :

دمرحوم آخونزاده صاحب نوم (نجم الدین) او اصلي مسکن ئې د افغانسان شلګر دی. ولې دوی په ننګرهار او صوات او دپښتونستان په نورو ځینو کښې په (کابل) ملا شهرت درلود او دوی په خټه کاکړ او په کاکړو کښې (ابک زائی) او په ابک زایو کښې (اخونزاده خیل) حسابیږي دغه کورنی او س هم په شلګر کښر په اخونزاده خیلو سره خورا مشهوره ده دهمدې کبله دوی ته داخونزاده لقب هم ور په برخه شوی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ ته دمرحوم اخونزاده صاحب نژدې خپلوان پوره معلوم ندي مګر دومره خبر یو چه ، د دوی مبارک والد محمد حسن آخونزاده نومیده خو افواهی مو اوریدلی دي چه دوی نژدې خپلوان ډېر نه در لودل.

(مأخذ: دننګر هار ورځپاڼه: ٤٩ مه ګڼه د١٣٣٩ دثور ٣١ نیټه)

(٤) جناب نجم الدین آخوندزاده صاحب د قادرید طریقې شیخ او د تصوف په څلورو مشهورو طریقو (قادریه ، نقشبندیه ، چشتیه ، سهروردیه) کې مرشد او پیر و. او په سلګونه مأذونان ئې درلودل.

آخوند زاده صاحب دقادریی دطریقې نه علاوه په دغه نورو طریقو کې هم اِذن ورکاوه.

(٥) ـ دهډې صاحب مشهور مأذونان :

یادونه:

مأذونان یا خلیفه هغه چاته وایي چه پیر ورته دمرید نیولو اجازه ورکړې وي.

دآخوند زاده صاحب ځینی مأذونان هم دې درجې ته رسیدلي ؤ چې هغوی هم ځانته مأذونان ټاکلي وو.

محترم راز محمد دغبرګولي دمیاشتې په (٣ او ٤ نیټه) کال ١٣٣٩ لېردیز - لمریز د ننګرهار دورځپاڼې په (٥٢ او ٥٣) ګڼې کښې د نجم الدین آخند زاده مشهور مأذونان په لاندې ډول معرفي کړي:

اول : میا قمر الدین:

میا قمر الدین صاحب په اصل کښې دپېښور د اچنیی ؤ او بیا د هغه ځای څنې راغی او دلته دننګرهار د روداتو په بړو کښې هستوګنه درلوده. وائي چه ډېر ښه عالم او ښه قلم خاوند ؤ دتدریس او تألیف سره ئې ډېر شوق لرلو چه دده تر اوسه قلمي ځیني چاپي آثار شته دي.

دوم : د بُتخاک حضرت صاحب:

دبُت خاک حضرت صاحب چه دده مبارک نوم عبد الشکور او دزیاتی تقوا خاوند او ښه عالم او مجاهد هم ؤ . د چکنور ملا صاحب (محترم امیر محمد دمرحوم اخترمحمد زوی دننګر هار دمومند دری اوسیدونکی په کال ١٢٦٠ هجری قمری زیږیدلی او پا کال ١٣٥٠ هجری قمری د ٩٠ کالو په عمر دمارسینګی په منطقه کشی وفات شوی) چې یو لوی مجاهد شخص و دبتخاک حضرت ځینی ماذون شوی ؤ.

همدارنګه جناب میر صاحب جان پادشاه دسلام پور او استاد صاحب چه اصلی نوم یې جان پادشاه دسلام شور او استاد صاحب چه اصلي نوم یې پاینده محمد ؤ دهمدی بتخاک حضرت صاحب ماذون او خپله د اخونزاده صاحب ډېر ګران مریدان وو چه استاذ صاحب ئې دخپلی کتابخانې متصرف ګرځولی او میر صاحب جان پادشاه صاحب ئې څرنګه چه یو کره او نامتو مجاهد او خانداني سړی و له همدې امله ئی دلنګر انتظام همده ته ور پلاس کړی و.

(مورخین لیکی : دلنګر انتظام مرحوم مولانا نجم الدین اخندزاده په خپل ژوند کښې دکنړ میر صاحب جان پاچا صاحب ته چه په شیخ پاچا سره مشهور و ورپلاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی و چه دمرحوم اخندزاده دوفات نه وروسته هم دده دوصیت سره سم دهمدی پاچا صاحب پلاس کښېږ و او وروسته بیا دده ځوی مرحوم سید عباس پاچا صاحب ئې انتظام کاوه.)

دریم : صوفی عالم گل صاحب :

صوفی عالم گل صاحب یو د هغه ماذونانو څخه وچی اخونزاده صاحب په (پهلون) سره لقب ورکړی او دصاحب سره ئې په غزاګانو کښې اشتراک کړای و او دښه شجاعت او میړانې ښښتن و . دترنګزو حاجي صاحب چه فضل واحد نومیده چه هغه یو ډیر عابد او ستر مجاهد وه. د همدې صوفي عالم ګل صاحب ځینې مأذون شوي و .

څلورم دسر کاڼو میا صاحب:

میا صاحب چه دده نوم سید اکبر شاه او په اصل دکامې و او بیا ئې په سر کاڼو کښې هستو ګنه در لوده، چه د پوره فضل او فیض خاوند و .

پنځم : حضرت شاه :

مرحوم حضرت شاه په لغمان کښې هستوګنه لرله ، او سید او با تقوا شخصیت و .

سید شمس الدین مجروح ، دقبایلو مستقل رئیس د همدغه مبارک ځوی دی .

شپږم : محمد سعید جان (مجددي)

مرحوم محمد سعید جان (مجددي) د چهارباغ صفا نه دی. دی حاجي، او قاري او ښه مبلغ هم و.

اوم : احمد خان آخونزاده صاحب:

احمد خان آخونزاده صاحب چه په دولت زائی ملا صاحب سره شهرت لري ښه کره عالم او د صاحب دتحصیل د دورې اکثراً ملګري و .

اتم : دکو هاټ ملا محمد یاسین :

دکوهاټ ملا محمد یاسین صاحب دکو هاټ په علاقه کښې لوی عالم او مدام به ئې د درس او تدریس وظیفه اجرا کوله .

نهم : د حصارک میا صاحب :

په خوږ یانو کښې دحصارک میا صاحب چه نوم ئې عبد الرحیم ؤ .

لسم : ملا محمد حسین :

دلغمان په سنګر کښې ملا محمد حسین صاحب چه په قوم ساپی او دپړوائي شیخ صاحب باندې مشهور ؤ. دی ښه ذاکر او زاهد شخصیت ؤ . دځینو خلکو په روایت سره دا ملي ملا مسلم صاحب دی.

دنجم الدین آخونزاده صاحب د مأذونانو څنې دغه دولس تنه مشهور وو او نور هم شته لکه چه په کوه صافی کښې ملا مسعود صاحب او په ممله کښې امام حاجي صاحب او داسی نور .

مأخذ : دهډې آخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه، صفحه (٤٤ او ٤٥) د چاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار لیکنه.

هـــډه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هډه چه يو وخت (بتکده) وه دغازي مولانا نجم الدين آخونزاده عرفاني او رو حاني شخصيت په برکت دغه (بتکده) داسلام دمقدس دين په يو عالي فرهنگي مرکز باندي مبدله شوه . چی يو دهغې د نمونه څخه د(النجم) فرهنگي جريده چې دخدای بخښلي (سيعد افغاني) لخوا نيم قرن وړاندي په کال ۱۳۳۷ هجري شمسي کښې په دغه مدرسه کښې په خپل نشراتو پيل وکړ.

***

له هډې آخونزاده صاحب سره دتحفة العاشقين او مکتوبات ارتباط

ليکنه : محمد نبي تدبير

۱- ملا نجم الدين آخونزاده يا د هډې ملا صاحب يو داسې گڼ اړخيزه شخصيت ؤ چې علمي او عملي کمالونه دواړه پکې را غونډ شوي وو. ده ديو عالم په توگه بشپړې ديني زده کړې وې ، ديو سالک او عارف په توگه يې دنفس دتزکيې او تصفيې له پاره ځيليې ايستلې او لوړې گاللې وې، ديوه مجاهد په توگه يې په ټول افغانستان کې د عارفانو او عالمانو يو داسې روڼ لښکر ايجاد کړای، چې انگريزي ښکيلاک ته يې د ډيورنډ د کرښی دواړه غاړې د اور په سره تبی بدلې کړې وې، له بلې خوا يې دعلم او سلوک د تعميم له پاره په خپله هم تأليفات کول او خپل مريدان او شاگردان يې هم هځول چې تأليفات وکړی، آثار وليکی او گڼور آثار خطاطي کړئ، تکثير يې کړئ او يو بل ته سوغات کړئ .

مونږ په دې ليکنه کې په دوو هغو آثارو تکيه کوو چې يو د ده مريد په پښتو نظم ليکلي او بل دري نثر دی چې ده پخپله له يوې نسخې نه را نقل کړي او تکثير کړي يې دي، دا دواړه کتابونه نوي تر لاسه شوي او د دې سمينار په وياړ يې د تاسو درنو پوهانو په مخه کې ږدم.

لومړی کتاب تحفة العاشقين نوميږي چې دده يوه مخلص مريد ملا عبد الوهاب نظم کړی دی. ملا عبد الو هاب د سيد احمد زوی او د کابل د پغمان د زرشاخ دکلي او سيدونکي، دا کتاب دسلوک او عر فان دمقامونو او د حقيقي مينې د رمزونو او رازونو په باب ليکل شوی. لمړی ټوک يې سل مخونه او دوهم ټوک يې ۱۴۶ مخونه لري، چې دواړه په يوه ټوک کې کنډل شوي دي او دبيتونو شمير يې درې زره شپږ سوه بيتونو ته رسيږي.

ملا عبد الوهاب په خپل کتاب کې تر حمد او نعمت وروسته دسلوک ، دخپل پير او دخپل کتاب د محتويات په باب ليکي :

راشه پوه شه ای طالبه که مطلوب يې
په رښتيا که ته محب دخپل محبوب يې
دسلوک لاره ده هر گوره ډيره گرانه
ولې خدای دې بر طالب کاندي آسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر طالب چې په رېښتیا طلب دیار که
په ملوینو [1] کې به تل صفت دیار که
ذکر او فکر یې همیش وي له محبوبه
یو ساعت کې خالي نه وي له مطلوبه
په هردم ، په هر قدم ، په هر ساعت
دسلوک په لار ه یون که په فکرت
ولی بویه چې کامل پیروي فرزنده
راه بلدوي کامل پیر په زړه خورسنده
مقامات ورته معلوم و زما دله
په سلوګ کی به غلط نه شي هیڅکله
او که نه چې دغه پیر نه وي ماذونه
داپیر نه دی خبر شه په دا مضمونه
که خواجه ، صاحب زاده او یا مولاوي
که سید، آخونزاده کاریې په غلاوي
دوی له شرعی مخالف کاندي کارونه
په فریب سره یې رد کړه عالمونه
کل عالم وته معلوم دی له کتابه
دابیان دور او دراز دی ای احبابه
ما عبد الوهاب منګول دی لګولې
دهډې پاک اسم یې مسمې په نجم الدین دی
کامل پیر دی د هر چا په دا یقین دی

په کتاب کې دسلوک مقامونه، ذمیمه افعال، حمیده افعال، الله ته قُربَت، دمرید شرطونه، دانساني نفس ډولونه، د روح او دقلب حقیقت، دقلب رڼا او تیاره، دپیر د تلقین لومړی مقام، کامل پیر، غوٍ او قطب، د توحید علم ، ناقص پیر او ناقص مرید، صادق مرید، صدق او اخلاص، دکامل پیر ارشد او نور .

خو په ټول کتاب کې دبحثونو په ترڅ کې دخپل پیر دهډې ملاصاحب نوم اخلي چې څو نمونې یې دادي :

رارسیږه دهډې پیره کامله
نن مې فکر نه چلیږي یم بیدله
نن مې فکر نه جلیږي یم په غم کې
تل بېریږم دواړه سترګې مې په غم کې
تل ژړیږم دواړه سترګی مې په نم کې
بل ځای وایي:
دهډې غوث مدت کړه دا زمان
چې له شره د شیطان شم په امان
همدراز وایي :

[1]) شپه او ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس مې نیسه د هدې پیره کامله
ثنا خوان شم دخپل خدای لکه بلبه
یا :
لاس مې نیسه دهډې کامله پیره
دګناهو بار مې درووند دی یم دلګیره
یا :
لویه خدایه دهډې صاحب مغفور کړی
په خپل در کې یې قبول او هم مقبول کړی

کتاب دموضوع له اړخه په تحقیقي بڼه لیکل شوی او د سلوک او عرفان ګڼ کتابونه یې ورته کتلي دي او داښیي چې لیکوال یې ښه مطالعه لري ، دی دخپل کتاب اخځونه پر خپل – خپل ځای ښیي اوپه سر کې لیکلي :

خدایه ته مې داتصنیف کړی منوره
چې بیان دمحبت وي سراسره
کل بیان مې محبت دپاک مولا که
په تحفة العاشقین مې مسمی که
هر سړی چې محبت کاندي له خدایه
دې کتاب ته دې نظر کاندي نیکریه
هر مقصد به حاصل شي که خدای کاندې
که په صدق دی عاشقوي په خدای باندې
داکتاب بیان دعشق حقیقي دی
دمجاز عاشقي کل واړه فاني دی

دده په کتاب کې د ده د کتاب مهم اخځونه داسې راغلي:

« ما ورید » دتفاسیرو یو راوی دی
چې دعلم مرتبه کې دیر عالي دی
روایت دی د اله ده نه زما روره
چی ورید رګ متصل په زړه دی ګوره
او په « بحر الحقایق » کې دا رنګ دینه
حقیقت د قُربت دا رنګ دی مینه
په کتاب « کشف الاسرار » کې روایت دی
چې راوی روایت کړی له آیت دی
په « عوارف المعارف » کتاب کې یاره
له معاذه روایت دی بر خورداره
پاک الله داسې ویلي په« قرآن » کې
صداقت په باب دی ذکر په « قرآن » کې

همداسې نور کتابونه دکتاب په لومړی برخه کې دسلوک، طریقت او عرفان فکري او ایډیا لوژیکه برخه ده او په دوهم ټوک کې یې د عارفانو ، سالکانو او عاشقانو کیسې نظم کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب مثنوی د وولس سیلابي ده، شعر یې ځای پر ځای خامی لري، ډیر داسې بیتونه لري چې قافیې ته پکې پاملرنه نه ده شوي لکه:

داکتاب مې مختصر که که پوهیږی
هزار پند دی په هر بیت کې که پوهیږي
په دا رنګ به شیطان وایي هر انسان ته
بعث نشته وکړه سمیع دکلام ته

همدا راز پر مثنوي سر بیره څو غزلې هم ویلي خو ډیرې کمزورې او نیم بندې دي لکه:

هر عاشق چې خود نمای دی عاشق نه دی
چې په عشق کې وي خود رایه عاشق نه دی

په هر حال دتحفة العاشقین کتاب له یو خوا دپښتو ژبې یو نوی تر لاسه شوی کتاب دی او بلی خوا دنجم الدین اخوند زاده یا په بل عبارت دهډې د پیر دیوه مرید تألیف دی چې د پیر او دده د مریدانو د تألیف او تصنیف او دخپلې طریقي او سلوک له خپرولو سره دمینې څرګندویې او ښکارندویې کوي .

دغه تحفة العاشقین دښاغلي استاد حبیب الله رفیع په ځاني کتابتون کی دی چې د لورینې څخه یې په ځانګړې توګه مننه کوم.

۲- مکتوبات :

یوه اونۍ وړاندې پیښور ته دپښتو عالمي، ادبي کنوینش ته تللی وم، دپیښور اسلامیه کالج د کتابتون مرستیال حاجي سراج الدین صیب چې د ډیرې مودې ملګری مې و ، لیدوته یې ورغلم، پوره درې کاله مې نه ولیدلی. د اسلامیه کالج په دغه کتابتون کې یو افغان عالم مولانا منیب صیب هم تر سترګي مه شي وروسته کله چې پوه شو چې زه د افغانستان نه ورغلې وم بې له کومې مقدمې را ته دهغه کتاب په اړه چې د ده په لاس کې و وویل :

دا دنجم الدین اخونزاده صیب په خپل لاس لیکل شوي قلمي نسخه ده. خدای شته چې ددې خبرې په اوریدو له یوې خوا خوشاله شوم ما ویل څه خو د څیړنغونډې دلیکنې له پاره یوبل مأخذ هم پیدا شو خو له بلی خوا مې زړه درزیدو، ما ویل چی مولانا صیب به د مقالې د مأخذ له پاره کتاب را باندې ولوروي او کنه خو زړه مې غټ کړ او ورته مې وویل:

په همدې ورځو کې په ننګرهار کې د افغانستان داطلاعاتو او کلتور او ګرځندوی وزارت له خوا د نجم الدین آخونزاده (رح) په اړه څیړنغونډه ده او دا قلمي نسخه زما د موضوع سره ډیر تړاو لري، که خوښه دې وي زه به ستا ددې کتاب نه یوه کاپي واخلم ، حاجي صیب سراج الدین هم یو څه سپارښتنه پرې وکړه، د مولانا صیب منیب دې کور ودان وي د کتاب کاپي را کړه . چی اوس مې په لاس کې ده.

نو پدې هکله د حاجي صیب سراج الدین او مولانا منیب صیب نه په مننه اوس راځو همدې کتاب ته چې په یوبل ډول له نجم الدین اخونزاده (رح) سره تړاو لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داد هغه وخت ديوه لوی عالم ملا عبد الرحمان « خان ملا » چې د ملا سعيد خان ملا خان زوی دی د ديني او عر فاني دري او عربي ليکونو ټولګه ده چې نجم الدين آخونزاده په خپل خط رانقل کړې او خوندي کړې چې د علم او سلوک د تعميم په لاره کې دده هڅې او ور سره دده د لاس خط رارسوي .

په کتاب کې پنځه پنځوس مکتوبونه خوندي دي چې بيلا بيلو کسانو ته ليږل شوي او بيلا بيل علمي ، ديني ، عرفاني او سياسي مطالب لري، لومړی ليک د مولانا عبد الغفور سوات صاحب په نامه دی چې د ملا نجم الدين پير دی او دليکونو ليکونکی هم زيات عقيدت او ارادت ورته لري چې د حجت قويه په نامه خپل يو اثر ورته ليږي.

يو بل ليک يې دبيت الله شريف د نبوي جومات خطيب په نامه دی، چې د صاحبزاده عبدالحی سپارښت يې چې حج ته تلی، ورته کړی دی. يو بل ليک يې د امير دوست محمد خان په نامه دی چې توصيه يې ورته کړې چې رعيت ته په برابر نظر وګوري او قوي پر کمزوري لوړ ونه ګڼې. يو بل ليک هم د امير دوست محمد خان په نامه دی چې ده ته يې دروغتيا دوعا پکې کړې ده. يو بل ليک د سرادر زکريا خان په نامه دی چې د حال پو ښتنه يې پکې کړې ده، يوبل ليک دسيد عظيم شاه کند هاري په نامه دی چې د عرفان او سلوک لار ورته روښانوي.

ددې رسالې يو بل ليک د مؤلف د زوی ملا سعد الدين په نامه دی چې د تقوی او ديندارۍ لارښوونه ورته کوي . دکتاب دوه دېرشم ليک د ملا مير حسين بازارکی په ځواب کې دی.

د کتاب څلور ديرشم ليک د وزير اعظم په نامه دی چې نوم يې نشته خو کيدای شي چې دا به د امير شير علي خان د صدراعظم سيد نور محمدشاه په نا مه وي چې د ده خدمتونه يې ستايلي ، خپل ملاتړ يې ورسره اعلان کړی او د پر مختک دوعاګانې ورته کړی دي. پنځه ديرشم ليک بيا هم د امير دوست محمد خان په نامه دی چې د پاچاهی مبارکي يې ور کړې او دخلکو د خدمت او د دين دساتنی بلنه يې ور کړې ده .

اووه ديرشم ليک د ملا مشک عالم آخونزاده په نامه دی چی د ده دينی جهد يې ستايلی دی. د کتاب اته ديرشم ليک د ملا محمد علم آخوند کند هاري کاکړي په نامه دی چی د صو فيانو د اقوالو د اختلاف په اړه يې ورته کښلی دی. نه ديرشم ليک يې بيا هم دخپل زوی ملا سعد الدين په نامه دی چې دوعايې ورته کړې او انساني کمالاتو ته يې را بللی دی.

څلويښتم ليک يې دسوات صاحب په مړينه يوه تعزيت نامه ده او د هغوی دلوړ شخصيت ستاينه يې پکې کړې ده.

دوه څلويښتم ليک د شيخ ميا تبرک الله دليک په ځواب کې دی چې له دوی نه يې د دوی د « رد وهابيه » په نامه کتاب چې د امير شير علی خان په وخت کې چاپ شوی و، غوښتي چې ده ورليږلی دی.

دري څلوېښتم ليک د صوفي عبد الرسول درانی اسحاقزي په نامه دي او د بيوزلانو مرستي او لاسنيوی ته يې رابولي. پنځه څلويښتم مکتوب د ميا عمر جان د ليک په ځواب کې دی. په شپږ څلويښتم مکتوب کی يې سردار محمد حسن خان او سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شير يندل خان ته د دوی دپلر د مړينی تسلي ورکړی او دوعايې ورته کړي ده ، اوڅلويښتم ليک دسوات صاحب دزوی په نامه دی چې د حالاتو په بدلون يې تشويش ښودلی او لارښوونه يې ورته کړې چې د پلار لاره ونيسي او پر مخ ولاړ شي .
اته څلو يښتم ليک د حاجي ملا محمد اکبر په نامه دی چې د ظاهري او باطني
يادونه :
دغه مقاله په کال (۱۳۸۳ لمريز) کې د اروابناد نجم الدين آخونزاده څيړنغونده کې لوستل شوې.

ملا نجم الدين آخونزاده
د« سعيد افغانی » په ليکونو کې

گــرانــو لوستونکو :
خدايبخښلی دکتور مولوی محمد سعيد « سعيد افغانی » دخپل کتاب کې چی « زما ژوند» تر عنوان لاندې ليکلی وه او په کال (۱۳۶۵) هجری کې خپور شوای، دمصلح او مجاهد ملا نجم الدين آخونزاده صاحب په هکله داسې ليکي:
زه دخپل پلار [۱] سره څو واری « هډی » ته د مرحوم ملا نجم الدين آخونزاده صاحب زيارت ته تــلی يم او اکثر به زما پلار د روژې د مبارکی مياشتې په اولو ورځوکښې د قرآن کريم ختــم د نجم الدين آخند زاده په جامع جومات کی د زيارت تر څنگه کوه او هلته به د روژی د مياشتو په تراويحو کښې درې شپو کې ټول قرآن کريم ختم او لوستل کيده.
دی ختم ته دمشرقی، ننگرهار حتی د سرحداتو ډيــر خلک را ټوليدل. هلته په هغو شپو کی تود لنگر د هغه ځای د شيخانو د اسلام پور د پاچايانو په مشری چليده. په دی لنگر کې زرهاؤ خلکو ته ډوډی ورکوله کيدله، ډير مالونه حلا ليدل او زياتی وريجی او ډوډی پخيدلې.
دی لنگر ته د روژې په اولو شپو کې زيات خيراتونه او مرستی رسيدلی. مرحوم نجم الدين آخونزاده صاحب د وخت پوه عالم او سالک ؤ. دی د صوات مرحوم ملا غفور آخونزاده مريد ؤ. دی د قادری په طريقی کې پــير او مرشد گرځيدلی او په زرهاؤ مريدان او په سلها ؤ مأذونان ئي در لودل. د نجم الدين آخند زاده صاحب مأذونان په ټول افغانستان کې د پوره شهرت خاوندان ؤ.
نجم الدين آخونزاده صاحب لوی مجاهد ؤ او د انگليسانو په مقابل کې ئی د امير عبد الرحمن په وخت کې زياتی مشهورې غزاگانې کړې دي.
دی د امير عبد الرحمن په عصر کې دمهمندو د قام په « جړوبی » علاقې کې اوسيده او بې د امير د اجازې څخه د انگليسانو په مقابل کې ئې جهاد کولو تر داسې اندازې دده جهاد قوت موندلی ؤ چی انگليسانو امير عبد الرحمن خان ته يو ليک واستوه چې په هغه کې دری لاندی مطالب درج ؤ.
۱- ملا نجم الدين د سرحد څخه لرې کړه ځکه دی زمونږ په مقابل کې د جهاد پارونه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ثرخي سپه سالار چې په کنړ کې دی هغه د مجاهدینو سره مرسته کوي نو هغه له دې ځای څخه وغواړه او بل چیرې ئې واستوه .

۳- دافغانستان او دسرحد دخلکو سره تک او راتګ بند کړه.

امیر عبد الرحمن خان د انګلیسانو په ځواب کې داسی ولیکل:

۱- نجم الدین آخونزاده صاحب زما په واک نه دی. هغه د مهمندو په آزاده سـیمه کې او سیري او په خپل سر د تاسو په مقابل جګړی تنظیموي. زه په خپله هم د هغه د زیات شهرت او اعتبار څخه ډاریږم. دی دلته په افغانستان کې زیات مریدان او مخلصان لري او خلک په ده باندی د ولایت دومره قوی عقیده لري چې که دوی چیرې پس له محمد صلی الله علیه وسلم په چا باندی د رسالت عقیده منله نو به په دې باندې به ئې دپیغمبری ایمان راوړی وي نو ښه داده چې د افغانستان څخه بیرون وی.

۲- زه حاضریم چې ثرخي سپه سالار دستاسې دلیکنې په اساس دکنړونو څخه بدل کړم خو په دې شرط که چیری هلته د تاسو په ضد وضعه زیاته ورانه شوله مسؤلیت به ئې زما په ذمه نه وي ځکه چې زما به فکر د ثرخی سپه سالار وجود هلته چې پوه او مدبر شخصیت دی دستاسو په ګټه دی.

۳- لطفاً موضوعات لږ دقیق وڅیړي هغه داچې دافغانستان او سرحدي خلکو تر مینځ پولې ارتې او دوی تر مینځه د وروری روابط نه شکیدونکی علایق دي چې هیچا ته دا امکان نه میلاویږی چی ددوی تر مېنځه تګ او راتګ بند کړی. او که څوک دی کار ته اقدام وکړی ؤ به ئی نشی کړی - ځکه ورور د ورور څخه جداکول او خپل او دخپلوان څخه بندول آسان کار نه دی او هغه هم بیا په داسی ارته سیمه اوبیدیا کې.

وائي: د امیر عبدالرحمن خان په یاداشتونو کې راغلي دي چې ده په پټه د مرحوم نجم الدین آخندزاده صاحب سره رابطه درلوده او په مخفي ډول ئې خلک د انګلیسانو په مقابل کې پارول خو په ظاهر کې د انګلیسانو سره د عدم تعرض متعهد ؤ.

(۱) مولوی عبد المجید د مولانا سید امیر زوی په قوم صافی د لغمان د ولایت دعمرزیو په قریی کې د خیر آباد د کلي او سیدونکی دی.

دی دخپل دوخت لوی مجاهد ؤ او د افغانستان د استقلال او آزادی په جهاد کې یې پوره مؤثره برخه درلوده او دخپلو قومی ځوانانو، مشرانو، شاګردانو او پیروانو سره د انګلیسانو په مقابل کی دډکی، تورخم، او ناقی په سیمو کی جنګیدلی دی.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «النجم» د قلمي جريدې د ادبي فعاليتونو يوه بيلګه

درنو لوستونکو!

د هډې نجم المدارس د ننګرهار ولايت په جنوب کې د نجم الدين آخـونزاده د زيارت تر څنګ موقعت لري. دا مدرسه د وخت دوو مشهورو مدرسو څخه وه چې ډيرديني علماء ترې فارغ شوي دي او د نجم الدين آخونزاده چې په هډه مشهور وه په نوم ياده شوې ده.

په کال (۱۳۲۸ هجری ش) کی مولانـا محمد سعيد «سعيد افغاني » فعال، مخکښ ، اجتماعی شخصيت او دينی عالم، ددی دارالعلوم يانجم المدارس په مدرسه کې لمړی د استاد او بيا د مدير په توګه وګمارل شو.

سعيد افغاني ددې مدرسې د مديريت تر څنګ پـه علمي، ديني، سياسي او فرهنګي برخو کې د خلکو د اذهانو د روښانولو په مقصد او موخه ډيرې هلې ځلې کړي دي چې د«النجم »دقلمي اونيزه ديوالي پاڼه يا جريده دهغه وخت د امکاناتو او محدوديتونه سره سره د يادولو وړ ده.

ددې جريدې چلونکی مولانا محمد سعيد«سعيد افغاني» د نجم المدارس مدير او مرستيال يې په هغه وخت کې د دولسم ټولګې ممتاز او با استعداده شاګرد چې دښکلي املا، انشاء او حسن خط خاوند وه ښاغلی حضرت خـان و چې د جريدې د تخنيکــي جـوړښت تر څنګ د مضامينو د انتخاب او ليکلولو کار يې د مـولانا سعيد افغاني تـر مديريت او رهنمايي لاندې پر مخ بيوه.

دا جريده دډيزاين او محتوا له نقطه نظره ډيره پـه زړه پورې وه او د شاګردانو، استادانو او نورو مينه والو د پوره پاملرنې او تو جه وړ ګرځيدلې وه.

غواړم دبيلګې په توګه دښاغلي صديق الله د« مبارک شه» تر سر ليک يوښکلی شعرچې د« النجم»

د جريدې په څلورمه ګنه کې په ۱۳۳۷ هـ ش کال د عقرب په ۲۱ نيټه چې د دغه جريدې يا اونيزې فرهنګي لاسته راوړنو په اړه يې ليکلی او نشر ته سپارل شوی وه ستاسو پام راوګرزوم•

مبارک شه

دغــه عــزم او دا کــار شـه مبارک
د« النجم » دا اخبـار شــه مبـــارک
چې غفلت ځينې راويښ قام او ټبرکا
دا خـــدمت او داکــردار شه مبارک

چې غرض يې داسلام لاره ښودل وي
يــو قــدم پدغــه لار شه مبارک
د افکارو د روزنې درس به راکړي
هر يو درس يې په بار بار شه مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــرګنو ته بــه د علم رڼــا ورکړي
دا رڼــا او دا انـــوار شه مبــارک
د ادب او اجتماع لار کــې قدم دی
دا اقـــدام او دا رفتار شه مبادک
سعادت چې دخپل قام اوطن غواړي
د« سعید » دغــه افکار شه مبارک
د« صدیق » دعاقبوله کړې ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک
چهارشنبه د ۱۳۳۷ هـ ش کال دلړم ۲۱ نیټه
دهډې نجم المدارس

یادداشت:
د یادولو وړ بولم چې هغه وخت چې د النجم جریده نشریدله تر اوسه د پښتو املاء او انشاء بعضی د لیکلو ډول او جزیي قواعد بدل شوي خو ما د امانت دارۍ لپاره د هغه وخت ټول مطالب په هماغه رسم الخط ثابت پریښي.

د کتاب ځانګړتیاوې: مولانا نجم الدین آخند زاده د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه: امین الدین « سعیدي - سعید افغاني »
دافغان اســتراتیژیکو څـېړنیزمرکز او د حق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر–جرمني

پته :
saidafghani@hotmail.com بریښنا لیک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځوريز برخه

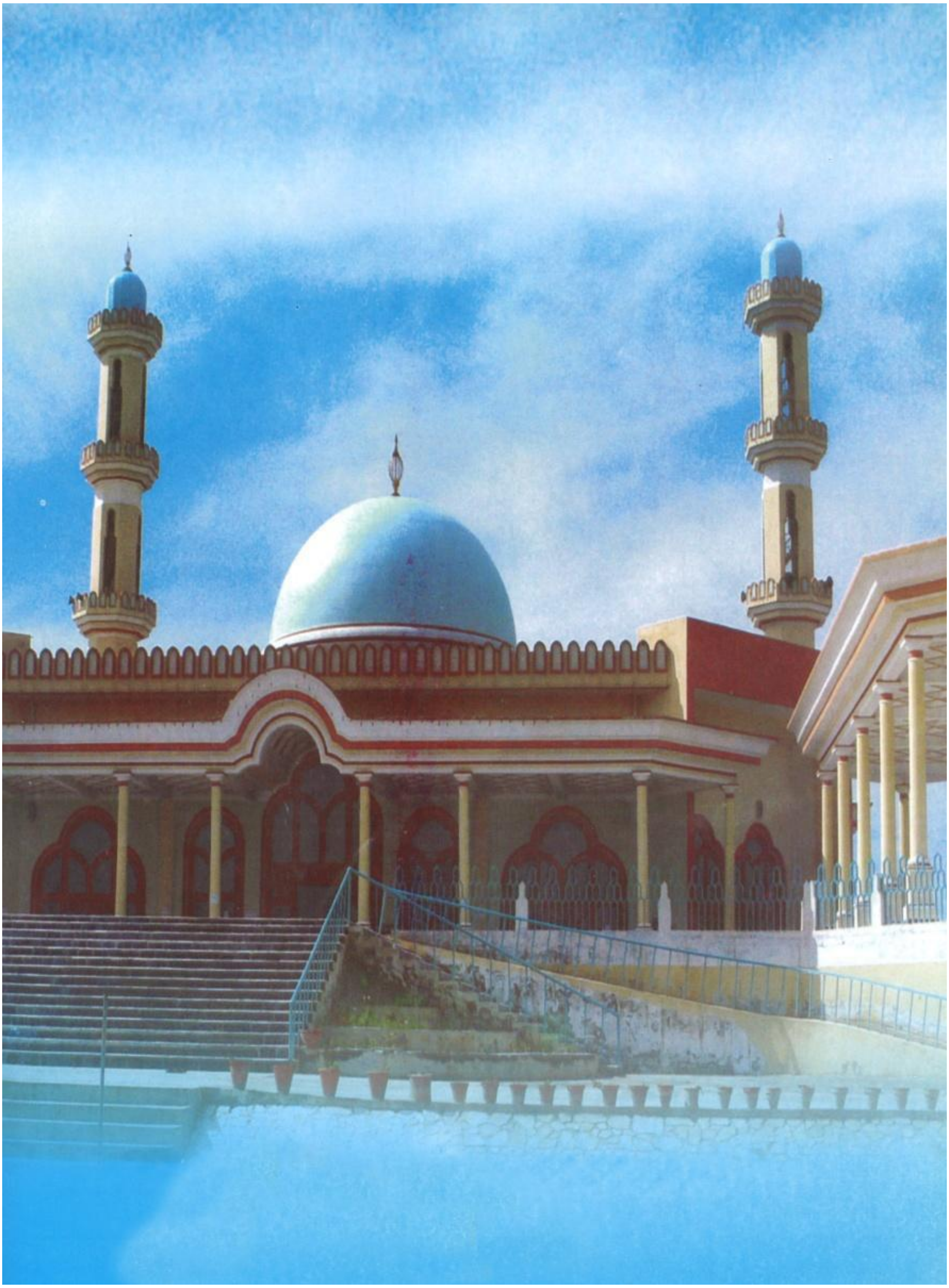

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دولسم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنۍ پاڼه
بې د رخصتۍ د ورځو هره
چارشنبه نشریږي

«د اخبار د مدرسې جریانات بیني او اجتماعي، دیني، تربیوي خبرونې کوي»
«مسلمان»
پوره مسلمان هغه دی چه د ژبې او د لاس د ضرره ئې مسلمان سا تلي وي «حدیث»

ګڼه (۱) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د میزان (۳۰) (۱) کال

«مرام»

«سعید افغاني»

دالله په نوم شروع ده چه رحمن او رحیم دی. د کامل صفت وړ الله پاک دی چه د ټول مخلوق مربي د جزاء او د حساب د ورځې مالك دی ئو خلکه او یم چه یوازې تا له عبادت کوو او تنها تا نه معاونت غواړو موږ ته سمه لیاره وښیه د هغو خلکو لیاره چه پرزدینه دې پرې کړې نه د هغو لیاره چه ستا د غضب لاندې راغلي او نه د هغو کسانو لیاره چه بې لارې روان دي آمین

وصلی الله علی محمد و آله و صحبه و سلم اما بعد د خلکو خدمت تربیه او پوه کول دي که خلك پوه شي هرڅه کیږي د پوهو اهم مسئولیت دا دی چه په ژبه او قلم سره د خلکو د پوه کولو خدمت په پوره پاك نیت ترسره کړي. د نجم المدارس مدرسه چه د مرحوم نجم الدین اخند زاده روحاني ستر مجاهد ترځنګه ده مرحوم غازي اعلحضرت محمد نادرشاه شهید جوړه کړې. د دغه مدرسه دده د صالح ځوی اعلحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهرشاه په روښانه دوره کښې د غه رشد ته رسیدلې چه د ژبې او د قلم په ذریعه د خلکو خیر او فلاح د پاره خپله تبلیغي وظیفه سرته ورسوي. هو د وطن په منابرو او مجالسو په اخبارونو او مجلو علی الخصوص د ننګرهار په ورځپاڼه کښې د مدرسې د منسوبینو تبلیغي خدمت هغه دی چه لیدل کیږي په همدغه اساس اوس د «النجم» د اخبار اراده سره د ټولو مشکلاتو منځ ته راغله دا اخبار به یوازې د مدرسې په ګډ ارشاتو اجتماعي، او دیني، تربیوي، مسائلو متعلق خبرونې کوي او س به سم دستي په اوه ورځو کښې یوځل د چارشنبې په ورځ بې د رخصتۍ ورځو قلمي شو نشئ د مدرسې د پاره نشریږي امید دی چه آینده به دو سائلو د تکیل په صورت د عامو خلکو د استفا دی نه هم صرفه اوډډ ... تی موږ به د غه کار کښې د امید وار دی هغه چا سره لوړ شو مره چه موږ نه د کار او خدمت اراده او ارزولري هم د ضرورت په اندازه شته دی

«خبرونه»

په نجم المدارس کښې د مدرسې د علماؤ له خوا د پاکستان د حکومت او ضاعو باندې چه په هغه ملك کښې ئې نظامي حکومت روان کړی د وزیرانو او مشرانو بندیانول او د خلکو په اختیاراتو لو بحث دی تاسف او د خوښۍ اظهار وشو. د او ضعیت ئې د دنیا د امنیت او باتو موجب د پاکستان د مسلمانو خلکو د پاره ئې د کوم بل ځای په تحریك حا دثه و بلله.

«سره میاشت»

موږ خلکو ته د سرې میاشتې د مؤسسې تقویه د اسلامي لیاره شونې په مطابق معرفي کوو امید لرو چه د نجم د بلو د پاره به دغه مؤسسه د معاونت لاس ورکړي

«د معلم د ورځې په متعلق»

په نجم المدارس کښې د پوهنې د وزارت دغه اقدام ته ښه هرکلی وشو او ویل شول چه د معلم د اهمیت او قدردانۍ په وجه به د افغانستان د آینده نسل تربیه نوره هم قوي شي.

«نوی پروګرام»

سږ کال به نجم المدارس کښې نوی درسي پروګرام عملي شو د دغه پروګرام به مطابق شرعي علوم ویل کیږي او حیاتي مضامین

« هیله » بناغلی «حضرتخان»

زه ددی اخبار په متعلق دقا درتوا ناذرت نه هیله لرم چه دخلکو او دجامعی د فایدی اودرلیمی سعادت له پاره ئې وسیله وګرځوی مونږ دمدرسی منسو بینو د پاره خومره چه دی پاڼی سره په زړونو کښی علاقه او محبت اودلچسپی لری هغومره دخدمت توفیق هم غواړو. دلوستونکو شوق اوذوق دی د دوی داستفادی موجب د نورو د پاره دی د ښو لیار ښونی اساس شی.

« ژبه او لاس » «سعید افغانی»

ژبه او لاس دژوند په ارخونو کښی ډیره پام لرنی دړه د ژبی او لاس محرک باید اداره شی دکار او خبرو ښه او بد ترخه اوخوږه اکثر په ژبی او لاس اجراء کیږی.

« پښتون قام » « پاچاخان »

پښتون قام ښه قام دی یا در چه زما قام دی ځکه ما ترښه ښکاری دد نیا دحوا دنو مقابله ډیره ښه کولی شی هر راز سختیو ته ودریږی او ټوپک، ماشین اوغیر هر مصیبت ته ټکلیږی خویره پیسو ته نرشی ټینګیږی.

« تقدیر » مولوی عبدالمجید «حمیدی» مدرس

تقدیر تول مصیبت زده او غمجنو خلکو ته تسلی ورکوی پریشانی کا نی خفګا نو نه له منځه باسی. تقدیر خلک دمایوسی نه خلاصوی د اطمینان او امید واری ساحی ته ئې راباسی که سړی دډیر ثروت او غنا خاوند شی دتقدیر په تصور دکبر او غرورنه په ځنګیږی او که بیا دډیرو تکلیفونو او مشقتو نو سره مخامخ شی بی صبری جزعه او فزعه نه کوی اودتقدیر په خیال ځانته تسلی ورکوی. آدم علیه السلام باندی موسی علیه السلام تنقید وښو چه ته هغه آدم ئې چه دستا په ګناه سره ستا ټوله اولاده له جنته راووته آدم علیه السلام دهغه په ځواب کښی وویل چه ایا تورات زما دپیدا ایښت نه څوکاله دمخه پیدا او ۴ هغه ورته وفرمائیل چه څلویښت کاله بیا ئې وویل چه تورات کښی دراسی نه وو لیکل شوی چه آدم به دراسی کار کوی ؟ موسی علیه السلام وفرمائیل هو آدم علیه السلام وویل نو د زما کار دتقدیر حکمت ؤ موسی علیه السلام چپ او آدم علیه السلام غالب شو.

« دتقدیر ګناه نه ده » «سعید افغانی»

تقدیر د قدرت کار دی زمونږ وظیفه کار او عمل دی قدرت مونږ ته اختیار راکړی عقل او فکر او اعضا لرو وسائل هم شته نو که مونږ ښه کار او عمل نه کوو دا نو دتقدیر ګناه نه ده

« کار او کسب د اسلام په نګاه » مولوی احمدګل «مدرس»

« دنبوی حدیث نه »

دحلال کسب طلب فرض دی ښه پاک شی چه تاسو خوری هغه شی دی چه ستا سو دکار او عمل محصول وی که دحضرت محمد مصطفی «ص» ژوندانه ته ځیر شو اودسیرو او احادیثو کتابونه مطالعه کړو دده علاقه مندی دکار او کسب سره پوره ورڅخ کیږی دمحمد (ص) او صحابه ؤ تجارتونه د ستار ۴ مخ په پاڼو کښی ثبت دی د مصطفی (ص) دلویو عادا تو او خصوصیاتو نه دا ؤ چه اکثره ئې خپل کارونه په خپله کول په کور کښی هم ځینی دکور کارونه په خپله انجامول. هر قسم روا کار چه ورپه مخ کیده بی دکوم عیب او عار نه ئې ترسره کوه. ده دضرورت په وخت کښی دمسا فرو دکورکارونه هم انجا مول. هغه چه مشاغل ئې کم وی کولی شی چه د نورو کارونه وکړی مګر حضرت سید الابرار په داسی حال کښی چه په ډیرو مهمو مشاغلو مصروف ؤ دده نه داسی وضعیت دکار او د خلکو سره دکمال علاقه مندی ښه ښکاریږی

« توکل » مولوی عبدالشافی «مدرس»

چه په کار او عمل اقدام وشی بیا د نتیجی او ثمری توکل په خدای دا توکل دی نه دا چه څه نه کړو شو او تا سمت یو اودا یو توکل په خدای توکل دکار او فعالیت نه وروسته ځیږ دی که د تدبیر او مشوری نه کار واخستل شی او سړی بیا بیا هم مایوسه نه شی کار کیږی او که فرضاً ناکام شی مسئولیت ئې ساقطیږی خدای پاک د مشوری نه وروسته دکار دعزم په صورت دتوکل علی الله امر کړی.

« اعلان »

که څوک په شرعی مسا ئلو کښی دمدرسی نه پوښتنه وکړی که ددفعی او د جرحی په مقصد نه وی مدرسه به د نجم المدارس دعلماؤ په ذریعه سم دخپلو مقرراتو سره ځواب ورو ئې.

« دی اخبار د پاره »

دی اخبار ته باید ډیر مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګي شاګرد

اووه ورځنۍ پاڼه
پی ادرخصتي ورځي خوره
چارشنبه نشریږي

د اخبار د مدرسې جریانات بنسي او
اجتماعي، ديني، تربيوي، خبرونې کوي
«موږ» «سعید افغانی»
موږ پښتانه مسلمانان يو اصيل پښتون
او مسلمانان او د مرحوم د پښتو نومړه او پخپل حاظ اساً

اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

ګڼه (۲) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال دعقرب (۷) (۱) کال

«سبز تعلیمي کال» (د مدرسې په انجمن کښې اورول شوی) «سعید افغانی»

که خدای کول سبز کال د مدرسې د خدمت د پاره زما خیال دادی ۱ که د مدرسې تعمیر دلیلیونه تر درسونو پورې تول منظم وتړل شي ۲ که دکتابخانې نه داستفادې د پاره او د اخبارو او جریدونه په همدغه کتابخانه کښې کومه تنظیم جوړ د مازدیګر له خوانه د تفریح په ډول مطالعه په همدغه کتابخانه کښې وشي بیلا به توی او که په همدغه کتابخانه کښې راډیو هم د استفادې د پاره وی بنه ده ۳ که دیو مختص قلمی اخبار په هفته کښې یو ځل خولسیني ترتیب شي او ددې د پاره په هره میاشت کښې افتخاري مدیر او ددی اعضا تعیین شي بنه به وی ۴ که زموږ په لاس کښې یوځه پیسې راشي تر څو د ځینې اصلاحي او تنظیمي کارونو د پلیشرفت د پاره صرف شي که دانجمن تنظیم د میلمنو دتګ او راتګ او دا سی نور ضروری مصارف چه په بودجه کښې ورسره مساعدت نه لرو ۵ په سبز کال کښې موږ سره دا خیال هم دی که دیو کوم حرفت او صنعت کار چه د مدرسې سره مناسب وی آلات او اسباب پیدا او کار شروع شي ۶ موږ غواړو چه په سبز کال کښې د مدرسې د طلابو د خوابګو د تکمیل د پاره چه له یوی خوانه د دوی د استولو د شیانو نه ګټه په لاس راشي او له بلې خوانه د دوی مشکلات هم په نظر کښې ونیول شي دیو د کال سرپشته ضروری ده د داد کالا به اوس په محل ودی پانګی سره دیو بځ بوی کار به خیر شروع کړو تر څو د آینده د پاره بنه انکشاف پیدا د مدرسې په ګټه تمام شي مقصد دا چه دادکالا آینده د مدرسې د معلمینو او اداري خلکو د مالي بنیې د تقویې د پاره اساس او د مدرسې د پلیشرفت د پاره مهم د طلابو د مشکلاتو د حل د پاره به هم په کښې خیال وی ۷ د دوهم ټولګي محصلین دی هر کال د مدرسې د عمومي اصلاحاتو د پاره غور کوی کو بنبنږ د کوی چه د مدرسې د بنه والي د پاره د مخکښې کال نه زیات عمومي توجه پیدا لوی تصفت شروع په آخر د کال کښې د خپلو کارونو راپور کلنی ټولنی ته وړاندې کړي د اکار د اسې صورت لری چه اول تر اوله د دوهم ټولګي اعضا یو تربله اخوت، همدردي، حوصله سبه ګذاره عملي کړي او بیا د مدرسې د اصولو تعمیل تقوي خپلو اوضاعو ته بنه تغییر، پاکی اتفاق، د دنیا د اوضاعو نه باخبر تیا، دوو ... ... شوق او ذوق په کار ... ... هم ... کښې»

«خبرونه»

«د مدرسې د اوضاعو په مناسبت»

۲۹-۷-۳۷ تاریخ وچه په نجم المدارس کښې د مدرسې د اوضاع په حقله مجلس جوړ شو مجلس ملا سید غریب د قرآن کریم په تلاوتو افتتاح کړو په دغه مجلس کښې مولوی عبد الشافي مولوی عبد المجید مولوی محمد شریف د مدرسې مدرسینو او مولوی محمد ایاز د ملا منتظم، همدا رنګه ملا حضرت خان، ملا عبد الرزاق، «آصف» ملا محمد ابراهیم» ملا شمس الاسلام سید محی الدین «علوی صدیق الله ککړی» ملا شاه جهان د مدرسې شاګردانو وینا وی او مضامین ولوستل او بنه مفید نکات ئې بیان کړل په آخر کښې «سعید افغانی» د مدرسې مدیر د استاذانو او شاګردانو د اوضاعونه د رضائیت اظهار او وی ویلې که څه هم زه د مدرسې په موجوده اوضاعو خوښ یم مګر څو مره چه زموږ د پاره په کار ده هغومره بایلا په دغه آساس قوی قدمونه پورته شي مجلس د وطن د آرامي او ترقي په دعا خاتمه ومونده.

«بخشش او تحسین»

په دی لیږ دعقرب د معلم د ورځي په مناسبت په جلال کوټ کښې یو لوی مجلس جوړ شوی وُ په دغه ټولنه کښې د نجم المدارس مدرسیان او منسوبین هم حاضر وُ د مجلس په آخر کښې ځینې د مکاتبو معلمینو ته او مولوی احمد ګل د مدرسې مدرس ته دیوی میاشتې معاش مکافات او مولوی محمد شریف او مولوی عبد المجید او مولوی عبد الشافي او مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرسینو ته د تحسین ... ورکړه شول.

« د داول مخ پاتی »

جنبش د اخبارو لوځ ایډ وسره علاقه او شه بل زیات مضمون لیکل او د اسی لوز ضرور مسایلو ته فکر او توصیه وکړی که د د ولس لوئکی اعضا په وارسره دوه دوه ورځی و روسته د حاضری په وخت کښی یو خو مختصری جملی د اصلاح په برخه لوز و شاګرد انو ته په لاندی شان الطوسره بیان کړی بلکه په بوی لحد پاکی او نظافت د لو افصوح بیوی د مناسبو او ملی جاموس نیشه ۲ په صنوفو کښی یو تی بلکه سینه اخلاق ګذاره ۳ د درسو د اهتمام دپاره خور ۴ دلیلو د تنظیم او ترتیب سرته او توصیه ۵ د دوو رڅو په ظرف کښی چه کوم ناوړه حرکات د متعلمینو له خوا حس شوی وی مجمل په کنائی طرز سره بوه کول او توصیه ۶ د حاضری دپاره مخصوص و صایاوی ۷ د ملاریسی د پیشرفت دپاره د تولو شاګی د انو د ترببیت په وسیع سره توجه ۸ اخبار شوق ۹ د موضوع او جماعت، تقوی او پرهیز ګاری اهتمام ۱۰ د کار او عمل دپاره په خپل وخت کښی توجه ۱۱ د ملاریسی د تعمیر د آبادی دپاره د خپلو لاسو لوز د قوة نه هم کار اخیستل زما دغه مطلب د سبز کال دپاره یقین لرم چه یوازی زه په خپله ترسره کول نه شم که زمونږ د مکتب د منسوبینو له خوا مساعدت وی ا سیل دی چه ملاریسه به د دغه افکارو په تعمیل دعوی اسید واری سره مخامخه کړی د اهم بایید و وایم چه زه د ملاریسی د سطحی د لوړوالی او د اسلامی ږدین د خدمت دپاره لوز مسئولیتونه او وظایف هم لرم امید کوم چه د دغه مطالبوتی سره کومو دپاره زمونږ د نی ذخت احضار ضروری د ګنی شی بایی.

« اعلان »

که څوک په شرعی مسایلو کښی د ملاریسی نه بو بنتنه وکړی که د دغی او جمعی په متصل توی ملاریسه به د نجم العلمدارس د علماو په ذریعه سم د خپلو مقرراتو سره جواب ورولی.

« دی اخبار دپاره »

دی اخبار ته بایید چیری مختصر مګر زیات مضیل او متین مضامین تهیه شی.

« د وخت اهمیت » مولوی شمس الرحمن « د ملاریسه »

ښکاره او هویدا ده چه هر وخت خاص نه او جلا قدار او اهمیت لری او هر کار د خپل مخصوص وخت پوری موقوف وی. په ځوانی کښی تالاش شوق او ذوق حرکت او حرارت وی په زوړ والی کښی بیا بل ډګه حال د افکار او سنجش وی. د روغتیا مرتبی او وخت ته د ناروغتیا مرتبه او وخت تشی رسیدلی د مالداری او هستی وخت بایید قلاره وکړو د غریبو او ځولو غمه وخوره او د اځکه چه دغه مرتبی ته دقصاو ناتوانی مرتبه تشی رسیدلی. مونږ چه ګورو د انسان عمر ددی لوړ لوپو لالو او بیلا لالو سره اخته دی د انسان عمر او ژوند دومره ډک توب نه ترځوانی بیل بیل مناسبات لری د انسان د عمر نه چه لمحه یا ثانیه تیریږی هغو مره د انسان د خود عمر ملا کمیږی نو بایید هر انسان خپل عزیز عمر لاوبالی و نه شمیری د بیلی بیلی زمانی خپلی څخه استفاده وکړی لکه چه رسول « ص » یو صحابی ته فرمایلی دی غنیمت وګڼه پنځه څیزونه پنځو د مخو څخه ځوانی خپله مخوا د زوړوالی نه روغتیا خپله مخوا د ناروغتیا مرینت او توانائی خپله مخوا دفقر او ناتوانی نه فراغت خپل مخوا د مشغولتیا نه ژوند خپل مخوا د مرګ نه.

« وطن » « د آسف » « د دولسم ټولګی زده کوونکی »

حقیقت دادی چه د وطن مینه د هر څه نه زیاته ده د امینه د اسی څیز دی چه لوی لوی خلک حتی پیغمبران هم تری ځان نه شی خلاصولی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم کوم وخت چه د مکی شریفی څخه هجرت کولو نو د ګټ په وخت کښی ئی لد چیری سوزه څخه مکی معظمی ته د اسی خطاب وکړو چه که زه د ستا د اهل له لاسه لوی ولی نو هیڅ کله به زه له تا څخه نه وائی جلا شوی. د وطن مینه او محبت د ایمان څخه یو جز شمیرل شی لوز نو پدی اساس مونږ بایید د دینه ډیر متوجه شو چه د خپل ګران هیواد په آبادی کښی زیار او زحمت وباسو که څوک غواړی چه د وطن د ترقی دپاره چوده بیاری او چاری وسنجوی بایید د هر څه نه د وطن د خلکو سره مینه د دیه ونیسی که مونږ غواړو چه مملکت مو په مترقی ممالکو کښی وشمیرل شی بایید چه په ګډه سره د وطن د خیر دپاره ملا وتړو او دناوړه اخلاقو څخه ځان او نورو ته د نجات وسایل برابر کړو او په زړه پوری توګه سره د وروروی او وحدت لاسونه ورکړو په دی وخت کښی نیمګړی کوم چه د مونږ ګران هیواد به د نړی لوکا میانو مهم کړی وګرځی.

÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ د النجم ÷ په ÷ حقله

ای ګران نیکوالانو ÷ ای د مینی پښتنګانو ÷ ای د خاوری خادمانو ÷ ای با فیضه ادیبانو ÷ چه له خاوری قربانیږی ÷ مال او سر ځنی تیریږی ÷ د علم مخ ته ودی بیریږی ځپلو وسیو کښی لږ هیږی ÷ غیرت مند افغانانو ÷ د غه نوی خوب اخبار ÷ په النجم دی یادګار ÷ مضامین ئی مزه دار ÷ کړدی لش که اشعار ÷ مبارک دوی پوهانو د اخبار به لوی خدمت کړی ÷ خیر خواهی به د ملت کړی ÷ او از و نه به اوچت کړی خلک به پوره له غفلت کړی ÷ ښه د جهاد دی محبانو ÷ په کښی شته پند او حکمت درس د دین او دیانت ÷ اچی روح کښی تقویت ÷ ښه خبرات او لوی نعمت فدایانو صادقانو ÷ کړ څه هم بنی جیب کښی شته ÷ ښه ذکر منطری شته ÷ دیانتی ته دوه دری شته ÷ خارجی او هم دی شته ÷ تل دی ګورو ای پوهانو ÷ علوی رښتیا هم ... اده مخ پاڼه ... دغه ... محساده ÷ د مخکی ... ÷
... شی ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی ● سعید افغاني ● د نجم المدارس مدیر
سرپرستیال ● حضرت خان ● د ولسمشر تره کي شاګرد
اداره ● په هډه کښې ●
پته ● ننګرهار نجم المدارس ●

اوه ورځنۍ پاڼه
یې درځنۍ دوه ځوهره
چارشنبه نشریږي

د اخبار د مدرسي جریانات نشئ او اجتماعي، دیني، تربیوي، خیروني کوي ● ژوندون ● «سعید افغاني»
ژوند یوه معنی ده دا معنی هغه چا حل کړي چه د ژوندانه او د جهان په فکر په پاک عشق حرکت او جنبش ورنوي

ګڼه -۳- چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب -۱۴- -۱- کال

● امیدواري ●

«حمیم کاکړ»

موږ د دغه اخبار ته نهایت خوش یو او داځکه چه د علماو په غاړه تبلیغ او امر بالمعروف دی او د تبلیغ لپاره هر ډول جنی لري خوله او قلم دي دپاره چه د نجم المدارس ملله تول علماؤ د قلمي تبلیغ لپاره هم تقویه او ترسید شي د النجم د اخبار کار شروع شوی ګمان کوم د دا اخبار د نجم او ش د مدرسي د مدرسینو او متعلمینو لپاره خیرې لاکن د وسایلو او شرایطو د پوره کید و په اثر کیدای شي چه د مدرسي د عوام اخبار او د خلکو د دیني خدمت په لیار کښې یو مؤثر قدم شي او هر ځای ته ورسیږي د النجم د لید و نه معلومیږي چه د النجم اخبار دیني تربیوي اجتماعي شیان خپروي او د مدرسي جریانات او پرنج تګ بانډي لظر اندازي او د علماو او د خلکو په افکار کښې دیو والي او همکاري لپاره کار کوي خو تول به یو فکر او متین عزم سره د حکومت او ملت د خیر او بهبود د لپاره کار وکړي همدا رنګه معلومیږي چه د النجم اخبار غواړي چه خپل علمي مضامینو سره د خلکو افکار تنویر او روښان کړي او بد رسومات او پراګنده خرافات د خلکو نه لرې کړي او اسلامي دین په اصلي اساس روښانه لیار کوم چه د هر چا د خیر لحاظ په کښې وي خلک روان کړي نو په دې ملحوظ دا اخبار ډېر لو مبارک اخبار او لوعالي مطلب او هدف لري نو مې باید هر څوک دې اخبار ته خوش بین او د تقویې لحاظ ئې وساتي ●

● خدایه ●

د لیښتون د کامیابي لپاره خدایه
د لیښتون د نیک نامي لپاره خدایه
دا النجم ښه او چت او ښه بالا کړي
د لیښتون مل د ګاړي لپاره خدایه
چه راټول کړي لیښتانه په یوه لیاره
خپل مینځ کښې همکاري لپاره خدایه
دا النجم واسطه او ذریعه کړي
د لیښتون د غمخوارۍ لپاره خدایه
دا النجم لکه نجم ښه رڼا کړي
د حمیم د دې زاري لپاره خدایه

● زړه ●

«د حمید افغاني»

په بدن کښې د غوښې یوه ټوټه ده چه صالح شي ټول بدن ښه کیږي او که فاسده شي نو ټول بدن فاسد یږي باخبرا وسیږي چه دغه ټوټه زړه دی ● حدیث شریف ●

زړه د روح مرکز دی او په ټول بدن باندې ریاست لري د زړه اصلاح په علم سره اوشي او د علم اندازه په عمل کښې معلومیږي هغه عمل په کار دی چه د خیر او بهبود اندازه وسره د خدای «ج» د رضا موجب د ځان او د خلکو په دره و خوږي تقوی او پرهیزګاري د زړه کار دی ښه ګڼاره ښه سلوک هم د زړه اړه ده او عزم غواړي د ځان او د خلکو د بهبود لپاره هغه هغه زړه کوي چه د انسانیت په رڼا روښانه وي د زړه ځان روښانه روښانوي نورانیت پیدا کوي او یو هم منځ ته راوړي ●

● پوهه ●

هغه خلک پوهیږي چه د ځان او د بل د خپل او پردي په پیژندلو او پیژندنه کښې خطا نشي هغه قوم حتماً مخ په وړاندې ځي چه د ژوند په اصل د و پوهلوی او وارد په ګام د خپل اساسي هدف تعقیب وکړي هغه ملت د ژوند حق لري چه د دوی ذهني انکشاف د راتلونکي او مستقبل په سنجولو کښې د استدلال او د منطق د تعمق او د ژور فکر په بنا ردان وي داسی نه چه کورکورانه تقلید او هر څه ته په سطحي نګاه کتل وي هغه علم په درد خوري چه د ضرورت او د خیر اندازه و رسره داسي نه چه چتي خوشي ترینه اوځان سبوډ ل وي هغه کار ته باید اقدام وشي چه د بوالهوسي نه بهر ځان او د خلکو د زیان نه خالي د عصر او زمان مستند ایجابات او د ملت معقول عنعنات ئې ومني هغه پوهان باید د خلکو مقدرات وسنجوي چه د خلکو د ذهني استعداد اندازه نګولی شي هغه وخت باید خبره وشي چه تأثیر وبښي د خلکو سره باید هغه وضعیت و نیول شي چه به یو ترادار ئې وچلوي هغه خلکو ته باید موقع ورکړی شي چه د علم او پوهې په مساوي دعما او وجدان خاوند وي د هغه شخص باید قدر وشي چه خپل خیر او شر د جامعې په خیر او شر کښې ګوري هغه ډاکتر او فیلسوف دی چه د قوم په درد پوه د محیط د اوضاعو په مناسب د د صلاحاتو چاره وکړي شي د قوم او د وطن بنیادي ځیرونه پوهه، اقتصاد او صحت دي نو په دې ملحوظ هغه قوم او وطن کامیاب او موفق دی چه په دغه درې واړه شقونو کښې د کار خلک په کار واچوي

«سعید افغاني»

(c) ketabton.com: The Digital Library

محبت — حضرت خان

محبت یوه داسې پوره خوږه کلمه ده چه هغې د
لوچا، یا یوشي او یا یو کار سره مینه رشته
او علاقه لرل دي د انسانیت حقیقي تکامل او پوره
والی په محبت سره راځي په نړۍ کښې هغه غوټ
هدف او مطلوب ته رسیدل ای شي چه د خپل هدف
په لیار کښې په محبت سره قدمونه پورته کوي هر
چا ته چه په خپل کار کښې محبت وي نو کار ئې
بې تکلیفه او سنه انجامیږي هو د ننه په کور
کښې هم د افراد و محبت د کور د انتظام د پاره
ډیر یا ته گسته شوي او بیا په یو کلي او قریه کښې
د خلکو یو تر بله مینه او محبت د هغه کلي او قریه
ښې د نیک نامي او ښېرو والي لویه وسیله
گرځي د یو قوم او ملت لور تیا او پرمختگ
د محبت له پلوه حاصلیږي په خلکو کښې اتفاق
او یو والی هم له محبت څخه زیږیږي انسانیت
ته نیښې لنډې ئې دا چه محبت سره هر څه کیدای
شي او د هر څه لپاره یو اخلاقي عامل او قوي
محرک محبت دی د لیټیا محبت یو قوي محرک دی
مګر دوهم لازم دي چه د محبت مناسب ځایونه
وپیژنو او په دغه اساس د محبت قدمونه پورته کړو

معاونت — سلطان عزیز

وتعاونوا على البر والتقوى ولا تعاونوا على الاثم والعدوان واتقوا الله ان الله شديد العقاب — قران کریم
دانسان د ګڼداري کولو او د ګډ ژوند ون موضوع د
یره مهمه او پاره یوه مسئله ده لوړ دی ضروري مسئلې
د حل د پاره الله (ج) حکیم حقیقي د خپلې آیات په
ذریعه لیار ښوونه کړي او ارشاد ئې فرمایلي چه
مطلب ئې دادی د ښو کارونو په کولو او د بد کا
رونو نه په ځان ساتلو کومک او مل د کاري
کوي په ګناه کولو او تجاوز باندي یو تر بله رشته
او معاونت مه کوی خدای پاک خپل داهدایت
سره تقویه کوي او وائي چه ډیري د الله (ج)
څخه او ډار ځکه چه یقینا الله پاک د پرسخت
دی د عذاب له پلوه) یعنې بدي منکر هدایت
د د اسې لوی مقتدر ذات الله (ج) باندي عمل
وکړي ار ښیان مونږ د دائمي سعادت د پاره یو
تر بله د اصلاح خیال او تعاون هم ضروري دی هغه
وخت چه ټول خلک اصلاح شي بیا کیدی شي
چه دا مشترک او د هر یو ځانته پیغې هم
ترلو مطلوب منزل پورې ورسیږي.

اعلان

که څوک به دې شرعي مسایلو کښې دمدرسې
نه پوښتنه وکړي که د دفعي او د جرچې
په مقصد ندوي مدرسه به د نجم العلما
رسن د علما و په ذریعه سم د خپلو مقر
راتو سره ځواب ورواني

«حصیاله»

مونږ غوارو چه د نجم الدین اخندزاده
صاحب ستر مجاهد د سکوانکو په حقله
څه ولیکو که چا ته د ده د ژوند
اند د حالاتو او د ده د غزاګانو
او د ده د ما ذونا لو او مخلصا
نو په متعلق موثوق معلومات
وي هیله کوو چه به د غه لیار
کښې مونږ سره معاونت وکړي

د اخبار د پاره

دی اخبار د پاره باید د پر مختصر
مګر زیات مفید او متین مضامین
تهیه شي

همکاري

«حمدالله د ره نوري»

هر قوم او ملت د خپل اجتماعي ژوند د ښکلي پیولو او د ټولو نیمګړتیاو د پوره کولو لپاره همکاري او یو تر بله مرستې او لاس ورکولو لپاره
په هر وخت کښې ضرورت حس کوي هو د تاریخي خبرو له مخې څرګنده شوې ده کوم محیط او جامعه کښې چه د همکارۍ روح قوي
شوی او د دې په مذاق خلکو کار کړي معنوي د ترقي په لیار کښې ډیر قوي قوي ګامونه اوچت کړي او په الرومند اند طور سره
خپل مقصود منزل ته رسیدلي دي بالمقابل له دې بې بها نعمت څخه بې برخې او پس پاتې طبقات د فنا خوا ته دوان د فلاکتونو په
پاته دي یا په کښې غرق د فلاح او نجات ذوا وګل ور څخه ورک شوي دي له همدې امله اسلامي قوانینو د ده لفظي همکارۍ
ته پوره توجه او پام لرنه کړې ده او د همکارۍ د خیال ساتلو په باره کښې ئې سنه اکید اشارات صادر کړي دي رښتیا ده چه ځان
له یو سرې او یا یوازې په یوانداز ټول کارونه هیڅکله نه ترسره کیږي ځکه چه د انسان حیاتي د ره د حیات ډیر ضروري احتیا
جات لري او هر شي ضرور صحیح کار کونکي غواړي چه دا ټول بیا په ګډه سره د همکارۍ د لیارې نه خپل حقیقي مرام او مقصد ته په
موفقانه صورت سره رسونه ور شوي انسان د اسبابو په عالم کښې زیږیدلی او د اسبابو په واسطه ژوند کوي دی هیڅکله نشی
کولی چه ټول شیان خود سره ئې د کوم اسبابو او شرایطو څخه صفت پلاس راوړي بلکه د ده د پاره د هر څه نه ښکلي د هر شي د منا
شیوا او مصادرو پلا نه ضروري ده د همکارۍ د پاره دا د وه شیان ډیر اهم او ضروري دي ۱ د مطلب یو والی ۲ یو تر بله
اعتماد نو باید مونږ کوشش وکړو چه یو تر بله په خبرو ځان سنه پوه کړو او د اعتماد وسایل برابر کړو که د ملت موجوده حالت ته
نظر وکړو مونږ مجبور یو چه د همکارۍ د پاره پوره اهتمام وکړو ځکه چه قوم ملت او حکومت کامیابۍ او کامیابۍ د همکارۍ نه سوا
نه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر — اوه ورځنی پاڼه — د اخبار د مدرسی جریانات شیی او

مرستیال «محمد خان» د دولسم ټولګی شاګرد — بی د رخصتی د ورځو هره — اجتماعی دینی، تربیوی خبرونی کوی

اداره په هډه کښی — چارشنبه نشریږی — «بیداری» سعید افغانی

پته «ننګرهار نجم المدارس» — خو هره چه غواړو بیته خدمت وکړو هغو هره باید پوره بیداراوسو ویڅو رودا وېږو واروی.

ګڼه (۴) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۱) (۱) کال

«مصلح او مجاهد» سعید افغانی

د دغه عنوان لاندی غواړم چه د ملا نجم الدین اخند زاده صاحب سوانح چه په خپل وخت کښی زیات مصلح او د انګلیسانو په مقابل کښی په کلکه جنګیدلی بیان کړم. «د ده اجمالی پېژندنه»

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب د امیر عبد الرحمن د پاچاهی په وخت کښی یو دلوی اعتبار خاوند و. د غه شاغلی سره د ماذونا فو د کابل په

بنا د کښی بندی کړو. دی د بنګ خانی نه په یو خاص ترتیب مخ په مشرقی و تښتید او هلته د مهمند مشرقی په سرحد کښی د مهمند د پرسیمه په ژړوبی او چمرکند کښی او سید او د انګلیسانو په مقابل کښی به جنګید. دی بیا د امیر حبیب الله خان د پاچاهی په وخت کښی د هغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغی او د ننګرهار په ولایت کښی د جلال کوټ نه مخ په جنوب د هډی په قریه کښی اوسید. ده د هغه پاچا په عمر کښی په دا اسلام د دین اساسونه محکم کړل او هر خوا ته ئی د لیشی او بلی خوری شوی او دی دداسی لوی شخصیت خاوند شو چه په ټول افغانستان کښی ده د خلکو په عقیده حاکمیت درلوده د غه ملی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښی ۱۳۳۰ هجری قمری کال د رجب په ۱۳ د اجل دعوت ته لبیک و ویلی.

په دی حساب د ده د وفات تاریخ (مقبر غازی) دی ۱۳۳۰ د ده مزار او مقبره د هډی په قریه کښی ده او د اعلی حضرت سردار محمد داود د افغانستان د صدر اعظم په اهتمام بنه جوړ شوی دی ده هډیره د ټول مشرقی او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پښتونستان د خلکو د عقیدی ځای دی.

«پوښتنه» اداره

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی ؟؟؟

یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱) «ځواب» سعید افغانی

د مدرسی د پاره د همکاری خیال ضروری دی ترڅو چه علما کار خلک خیرخوا او مفید و پېژنی.

(۲) «ځواب» محمد نواز د دار الحفاظ مدرس

د مدرسی د پیشرفت د پاره هر څه نه مخکښی تقوی ضروری ده ځکه چه اسلام په تقوی او پرهیزګاری سره پیشرفت کړی دی.

(۳) «ځواب» مولوی احمد ګل د نجم المدارس مدرس

مدرسه به هله مخ په وړاندی لاړه شی چه په دی کښی درسی افراد تربیه شی چه د دین او د جامعی د دردونو دوا شی یعنی بشر تربیه

(۴) «ځواب» مولوی عبد المجید نجم المدارس مدرس

زما په خیال چه د مدرسی د ترقی د پاره دا په کار دی چه مدرسه دوی برخی شی یوه رسمی او بله ملی چه یوه برخه د حکومت په مرسته او دویمه برخه د ملت په مرسته مخ په وړاندی لاړه شی.

(۵) «ځواب» مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرس

د مدرسی د مخکښی تلو د پاره ۱ باید چه په ما بین د منسوبینو د مدرسی کښی اتفاق او اتحاد وی او هم یو مدرسه خپله وګڼی ۲ د خلکو سره علاقه پیدا کول او د خلکو ذوق ته سبب د مناسبو اصلاحاتو کول په کار دی.

«جهان» شاجهان د لیوو لسم ټولګی شاګرد

حقیقة که بشر د زړه په سترګو د جهان په دی لویه او ازاده فضا کښی نظر واچوی او د عقل په ذره بین کښی په دقت سره کتل وکړی نو خود به خود به وپوهیږی چه جهان نن په کومه اندازه وړاندی تللی او په دی به هم وپوهیږی چه د دنیا په ټولو خواوو کښی ترقی چه نن بیرون په جهان کښی لیدل کیږی په هغه او د خبرو په لاس راغلی، نن چه جهان کښی هغه شیان موجود دی چه څه زمانه مخکښی د بشر عقل ته منل د نشو نی په ټوګه نه کیده لکه اټم، مصنوعی سپوږمۍ او داسی نور چه زړه د دنیائی د وجود څخه بیخبره پرته وه موږ پوهیږو چه د غه نعمت خلکو منځ ته راوستلی او د انسان عقل او تجربه وی، کار او عمل د مدارج طی کړی هو کار او عمل لوی منزلت لری زموږ ټول مطالب زموږ د حرکت پوری مربوط دی که موږ غواړو چه د جهان سره متساوی ژوند وکړو نو لازمه ده چه په کسب او کار کالی منګلی خښنی کړو. د ا په د مروت خبره نه وی چه د بل چا د سعی او عمل په محصول باندی ژوند وکړو.

«د جهان د پاره» اداره

موږ تو هم ژوندی یو موږ هم د جهان په یوه څنډه کښی ژوند کوو نو موږ ته هم په کار ده چه د جهان د دی څنډی د رفاهیت خیال وساتو زموږ د وطن ارامی د دنیا او د جهان د ارامی په مساله کښی پوره لاس لری نو میباید موږ د ځان او د نورو جهان د خلکو د ارامی د پاره کار وکړو نوره دنیا هم باید د دنیا د دی څنډی د ارامی د پاره د ځان د ارامی په لحاظ د پوره معاونت او دوستی نه کار واخلی که د انسان یو فرد نا ارامه وی او مرور وی نو د ور انسانانو د نا ارامی موجب ګرځی نو موږ باید د ځان او د جهان ته څنګه چه لازمه ده باید متوجه شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

« مبارک »

صدیق الله ککړکی

دغه عزم او دا کار شه مبارک
دالنجم دا اخبار شه مبارک
چه غفلت ځنی راویښ قوم او تبارکا
دا خدمت او دا کردار شه مبارک
چه غرض ئی د اسلام لاره ښودل وی
یو قدم په دغه لار شه مبارک
دا افکار د دروزنی درس به را کړی
هر یو درس ئی په بار بار شه مبارک
پښتنو ته به د علم رڼا ورکړی
دا رڼا او دا انوار شه مبارک
د ادب او اجتماع لار کښی قدم دی
دا قدم او دا رفتار شه مبارک
سعادت چه د خپل قام او وطن غواړی
د « سعید » دغه افکار شه مبارک
د صادق دعا قبوله کړه ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

« دالنجم خدمت »

شمس الاسلام « شمس »

دغه اخبار چه د النجم په ځلانده نامه سره یادیږی ددی اخبار د معنا مینو د لید و نه معلومیږی چه د وطن او د اسلام د ترقی او خیر خواهی په مقصد منځ ته راوتلی دی. دغه اخبار که څه هم اوس د ګوتو د زحمت ننګه او د یو قلمی اخبار په شان خاص د مدرسی د خلکو د تربیی په نیت دی مګر امید کوو چه انشاء الله دا سبا بو د برابریدو په وخت به د تول دولت او ملت د خیر خواهی په مطلب د عام المنفعة عنصه نمونه وګرځی ځکه چه دا اخبار د تول مشرقی د علماؤ د مرکز د نجم المدارس نه خپریږی او د هغو منلو علماؤ د ارشاداتو محصول دی چه همیشه د ملت او دولت د خیر او اصلاح په متعلق د یوی مجربی نسخی په څیر معلومیږی هو د مشرقی پوه خلک عقیده لری چه د نجم المدارس علماؤ د ملت او حکومت د دائمی او نهضت د پاره همیشه د مجاهدی په لوی میدان کښی لیدل کیږی. دوی د ملت او حکومت په مینځ کښی بهترین عناصر دی دوی د خلکو د خیر او بهبود په ملحوظ په ځان د پروونه او تکلیفونه ګاللی او ګاللی به ئی ددی اخبار د خدمت د پاره هغه علماء کار کوی چه په دننه مملکت کښی [illegible] قوی قومی ریشی او د ازمینښت په ډګر کښی د برپالی توب نښانی لری موږ هیله کوو چه د همیش د پاره د نجم المدارس علماء خپل د تبلیغ مجربی نسخی د امراضو په مواقف د دغه اخبار په دا سطر په کار ۳

وظیفه

مولوی محمد ایاز د نجم المدارس مهتمم

الله پاک هر انسان ته سم د پیدایښت سره بیله بیله وظیفه په غاړه کړی او سپارلی ده مګر دومره خبره باید و منل شی چه قدرت د هر یو وظائف مختلف او د هغه د توان په اندازه تاکلی دی که موږ د وظیفی د انجام ولو اهمیت ته ملتفت شو او دومره بره ته ظاهره او ځلانده شی چه که کوم انسان د لوی نوم او نشان او عزت خاوند شوی او یا د خدای په دربار کښی ئی د منزلت مقام بیولی دا محض او محض د خپلی وظیفی قدر او د ایفا کولو برکت دی د دنیا هر څومره چه سړی د خپلی وظیفی په حقله توجه وکړی هغومره به د دواړو نړیو سعادت سره مل چه کیږی دلته باید د هم وویل شی چه د وظیفی انجامول او سرته رسول هله پوره کیږی چه سړی ځان ددی لایق کړی چه یو اندازه اختیارات او اعتقاد مینځ ته راولی او که نه د وظیفی انجامول ضرور د مشکلاتو او یا دناکامی سره مخامخ کیږی محض اختیارات که چیره د خودسری سره یو ځای شی د عقل او تدبیر په بنا نه وی او کوم پروګرام و نه لری زما په فکر داسی هم په کامله صورت سره نشی کامیابیدای که غواړی چه تاسی خپله وظیفه ښه ورسوی او کامیاب شی نو باید چه د عقل او تدبیر نه کار واخلی او یو صحیح او معقول پروګرام جوړ کړی د وظیفی د پاره وخت پیژندل او د مصلحو خلکو مشوره هم ضروری ده موږ باید د تدبیر خلک و پیژنو او وظیفه هم هغومره چه دوی و سنجوو او مایوسه نشو کار وکړو او شرم یا کړی پاکه نیت د خلکو سره په پاکه ګذاره او وفا د وظیفی مشکلات حتما حل کوی.

« اعلان »

موږ غواړو چه د نجم الدین اخندزاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ولیکو کړ چاته ده ده د ژوندانه د حالاتو او ده د غزاګانو او ده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لار کښی موږ سره معاونت وکړی

۴ واچوی او خپل تبلیغی وجائب د عمومی منفعت د پاره دریغ نه کړی، موږ هیله کوو چه مقتدر خلک دا سی عام المنفعت اخبار ته د چاپ کولو وسائل برابر کړی.

دالنجم « اداره » د ښاغلی « شمس » او « ککړکی » نه ددی مضمون په استولو چه د یو ښه خیال په ساحه کښی ئی لیکلی تشکر کوی امید دی چه په دغه لار کښی به خیرخواه عناصر وسائل برابر کړی

اداره

(c) ketabton.com: The Digital Library

النّجم

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنی پاڼه
بی درخصتی دورځو
چارشنبه نشریږی

«اخبار د مدرسی جریانات نښیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی، خبرونی کوی
«تدبیر او مشوره»
انسان که څه هم پوه وی بیا هم نه پوهیږی نو
لازمیږده چه تل په ټولو کارو کښی بشه تدبیر
او مشوری ته منقاد شی.

ګڼه (۵) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۸) (۱) کال

(۲) «دده تفصیلی پیژندنه» سعید افغانی

دنجم الدین اخند زاده صاحب رحمة الله علیه دمفصل پیژندلو د پاره په کار ده چه په لاندی توګه سړی ویپژنو
۱ دده عمر او حیات او قواره ۲ دده هویت قوم او نسب ۳ دده اصلی او فرعی مسکن ۴ دده تحصیل او علم ۵ دده تصوف
۶ دده جهاد ۷ دده د شهرت اندازه او کارروائی تر مرګه پوری ۸ دده مشهور ماذونان او منسوبین ۹ دده د
مرګ نه وروسته شهرت او تاثیرات
مګر ډیر تاسف دی چه دده درسی پولوی شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات او حرکات ئی نهایت متانت او سنجیده ګی لری. هغو مره چه ویل کیږی او ویل کیږی او پائی وسنو په دغه اندازه دده دسوانح د لیکلو د پاره چا کوښښ نه دی کړی په دغه حقله زمونږ ګیلا دده دمعقولو منسوبینو نه کوم چه په ډیر خپل وخت کښی نهایت ملی تیرشوی زیات ده ځکه دی د ملا طوطی اخند نه هغه هم مرګ دده د موعظو تذکرو لګر نهایت ناقص لیدل کیږی او بس. بهرصورت که اوس هم زمونږ په لاس کښی مطلوبه معلومات راشی امید دی چه څه نا څه خو به تری جوړ شی او د آینده د پاره به ګوندی په دغه اړخ دده په عقیدت مندان کوښښ وکړی چه زمونږ د هدف تار سیده مطالب تکمیل او پوره کړی باور کوم چه په دغه بیا کښی سعیه په دده دعقیدت مندی سند ثبوت وی زمونږ په لاس کښی تحریری اسناد ډیر کم دی کوم تحریری سند چه زمونږ په لاس کښی شته هغه یوازی دده د فوت تاریخ ښیی چه په «۱۳۲۰» او یا «۱۹۴۱» هجری قمری کال کښی فوت شوی چه دی نه دده د ټول عمر اندازه نشی معلومیدلی مګر شفاها موږ په دوه ریدلی چه اخند زاده صاحب عمر ۹۰ او یا کلو ته رسیدلی دو کښی اندازه کیدلی شو خلک وائی چه ښه ټکی وجود ئی درلوده مګر د ریاضت او تقوی په وجه نحیف او ضعیف شوی وو حتی چه د ډیر ریاضت په وجه دده دلاسو رګونه ښه ښه بلقیدل. وائی چه دی ښه خوش قواره چه سپی وو او په اوچلی باندی شین خال هم درلوده او دده د شین تبلی خال شهرت زیات وو دده رنګ او قواره با تا ثیره هیبت ناکه وه دو ډیر په خلکو دده رعب و لید مګر په عین وخت کښی مشفق او مهربان هم وو. دده حیات ټول په حرکت کښی تیر شوی معلومیږی چه دده په هغیر کښی یو درسی اور ...
لا پاتی په دوهم مخ کښی»

« بیداری » [محمود د دوهم ټولګی شاګرد]

که څه هم په دنیا کښی د بیداری او از و نه پوره ته کیږی او روح چه تر ورځ اکثر خلک پوهیږی اندازه پوه او بیداری دی مګر بیاهم باید د بیداری په حقیقی معنی پوه او اصلی هدف او مرام ئی و پیژنو زما په عقیده بیداری نفس چالاکی او یا پوره نګه خود نمائی نه ده بیداری د بیترنه شی ویلی چه سړی د نو کسب او یا د کوم شخصی کمال خاوند یا په یو ډول سره خانته هستی او مال پیدا کړی. دی په خپلی بیداری کښی د جامعی او د وطن او د قام دپاره خیال ونه ساتی. هو هغه کار د چه د عام خلکو د خیر سره مصادم واقع کیږی او اصلاحی قانون ته ټکان رسوی بیداری لاحد بلکه دجهل په تورو پرده کښی غافلان خوب کول دی هو بیداری یوازی په هغه ده چه د بشری نقیصو محک او د عمومی هوسائی موجبه ده اوس که شه دقت وکړو نو بنه شوه چه حقیقی بیداره غه څوک دی چه د علم او پوهی د لاری خپل ضروریات حس او د پوره کولو اسباب ئی وسنجولی شی د هر چا حق درته معلوم په هیڅ ډول سره ئی تلف او پایمال نکړی مشراو کشر ویاړنی دحقوقو احترام او د تاریخی شخصیتو نه د جامعی په اصلاح کښی ساعی د بشر د هوسائی او رفاهیت اسباب پیدا کړی خپل رفعت او ترقی د جامعی په ترقی او تعالی کښی وګوری په آخر کښی دخپلو پوهانو او بیدار و ملګرو څخه دا هیله لرو چه خپله بیداری په کار واچوی او حتی المقدور دجامعی د پرمخ تګ وسائیلو ته لاس ورشی

« پوښتنه » [اداره]

مدرسه په څنګه څکښی لاړوشی ؟ ؟ ؟
یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۶) « ځواب » [حمدالله دره نوری]

که چیری د تعلیمی پروګرام سره سم یو اخلاقی او عملی پروګرام هم په مدرسه کښی په لازمی صورت مقرر او ورسره سم ټول افراد دروزل شی شک نشته چه د مدرسی محبوبیت به د هرچا په زړه کښی راسخ د ملت او حکومت د دواړو کانو سره په موافق کار و کړی شی چه دا د مدرسی عین پیشرفت دی.

(۷) « ځواب » [سید غریب د دوهم ټولګی شاګرد]

زما په خیال د مدرسی د مخکښی تلو د پاره دا ضرور ده چه ټول منسوبین د دی مدرسی د پاک نیت خاوندان او ایمان او وجدان ئی د مدرسی دخیر د پاره کار وکړی

(۸) « ځواب » [شمس الاسلام «شمس»]

د مدرسی د پر مخ تګ د پاره دا ضروری ده چه د مدرسی ټول منسوبین اول خپل نقصانات و پیژنی او بیائی په لری کولو کښی عملی اقدامات وکړی چه د خلکو په نظر کښی محبوبیت پیدا شی.

(۹) « ځواب » [مولوی محمد ایاز]

مدرسه به هله مخکښی لاړه شی چه د دی په یو فکر او پاک زړه او صاف نیت په کلک عزم او په پوره محبت بی د خود نمائی د مدرسی د ترقی د پاره لیاری او چاری وسنجوی او عملاً هغی ته اقدام وکړی.

۸ دده عمر او حیات ــ ۱ ګڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

«خبرونه»

په ۲۸/۸/۳۷ تاریخ د نجم المدارس په لوی میدان کښې د مدرسې د منسو بینو لخوا د ملا حضرتخان د ریاست لاندې یو باحرارته انجمن جوړ شوی وُ او په دې مجلس کښې اول افتتاح ملا محمد اسمٰعیل د خو آیتونو په لوستلو وکړه او بیا دغه کسانو د (خو مره روښتنگر علما ؟؟؟) د اقتراح ترعنوان لاندې ۱ ملا محمود ۲ ملا احمد الله ۳ ملا فیض محمد ۴ ملا عبد الودود ۵ ملا سلطان عزیز ۶ ملا معراج الدین ۷ ملا حبیب الرحمٰن ۸ ملا محمد نعیم د مدرسې شاگردانو ۹ مولوی شمس الرحمن صاحب ۱۰ مولوی رحمت گل صاحب د مدرسې مدرسینو ښې مؤثرې وینا وې وکړې. بیا سعید د «نجم المدارس» د مدرسې مدیر د دوی په وینا وُ باندې تبصره کښې وویل چه موږ د دغه خبرې ته ملتفت شو چه خومره (روښتنگر علما ؟؟؟) او په دغه متعلق ښه غور وکړو او امید دی چه زموږ د مسئولیت د برداشت دپاره به ښه افکار په لاس راشي. د هر قوم د ترقی او تعالی دپاره اول د ځان پیژندل ضروری دی او په دغه ضمن کښې د خپلو نواقصو اصلاح د نورو په افکارو مؤثر واقع کیږی د مجلس په آخر کښې د وطن د دوامی او ترقی دپاره قوانو په گډه دعا وکړه او په دغه لیار کښې د توفیق آرزو ښکاره کړه

«اعلان»

موږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ویکو کرچا ته د ده د ژوند انه د حالاتو او ده د غزاگانو او ده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښې موږ سره معاونت وکړی.

«تدبیر او مشوره»

گل محمد عارفی
د اتم ټولگی شاگرد

د النجم المدارس د منلی شوی خبره ده چه بشر یو اجتماعی ژوند لری او په انفرادی د ول سره د خپل ژوند احتیاجات نه شی پوره کولی د اجتماعی ژوند د سرته رسولو دپاره تدبیر او مشوره پوره کومک او همکاری کوی سره کوم کار چه د تدبیر او مشوری په ذریعه سره کیږی دی کښی شک نشته چه ډیر مفید او گټهور ثابتیږی. نن کرد دنیا خلک لوړ د مدارجو ته رسیدلی او د ژوند د رسانی دپاره ئی راز راز وسائل برابر کړی دا ټول د تدبیر او مشوری محصول دی. د اسلام مقدس دین هم د تدبیر او مشوری په ټول کردکار و کښی د نجامولو دپاره [illegible] امر کوی. د تدبیر او مشورې ځنی په کار د خپل کیږی په تیره بیا د دنیا د مهمو واقعاتو د حل او فیصلی دپاره. مگر د مدبرو او مشاورو خلکو پیژندل هم ضرور دی مدبر دی باید هغه سړی وی چه د ژوند د حالاتو نه خبر د شخصیت پرستی او عنعناتو نه بهر د اجتماعی افکارو خاوندی صحیح ته بیرته کړد دیوال کلک تادو او بنسټ ولري. کړد دیوال تادو او بنسټ کلک شی په دی کښی شک نشته چه دیوال هم کلک راځی او په نتیجه کښی د دیرو کلو دپاره دوام کوی همدارنگه په هر عمل او هر کار کښی چه صحیح تدبیر وشی هغه کار سرته رسیدلی او گټهوری استفادی ورځنی لاس ته راځی.

«د لمری مخ پاتی»

او تیښ او حرکت موجود وُ چه په یو ځای نشو پاتې کیدلی ده هر چیرته د خلکو په افکار و کښی دوسی تحول قایم کړی چه ترننه هم هغه تحول د خلکو په ما بین کښی یاد او د قدر وړ دی ده په جهان باندی د پر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړی وُ د ده د حقانیت د اثبات دپاره دا کافی ده چه د دی ټولو پوهو علما وُ منلی وُ او د ده حرکات ئی د اسلام د دین په اساس موافق گڼلی «دلوډلری»

۴ هر څوک په خپله اندازه مسئولیت لری. په پای کښی د خدای د ج، ځنی د خپلو پوهانو نه د لا زیاتی موفقیت هم غواړم.

«صبر او حوصله»

محبوب الهی «مخلص»
د اتم ټولگی شاگرد

صبر او حوصله د هر مرض دپاره مجرب دوا ده باید په هر کار کښی د صبر او حوصلی څخه کار واخستل شی ځکه چه انسان د حیات په صحنه کښی د ډیرو سختیو او مشکلاتو سره مخامخ کیږی نو که په درسی وخت کښی د صبر او حوصلی څخه استفاده ونکړی شی د ژوند انه ټولی خوږی به ئی په خفگان او ناکامی ملوثی شی انسان هله د خپل اصلی هدف او مقصد ته رسیدلی شی چه په هر کار کښی د ډیر صبر او حوصلی او متانت څخه کار واخلی او همیش د غم مفکوره د ځان دپاره لیار وگرځوی پس د ځنی بیا کیدلی شی چه په ډیره اسانتیا د گردکار کولو لیاره د عمل په میدان کښی لوړ قدم ونه واخلی نو لازمه ده چه د محیط د عمومی ژوند او کار ونو د صبر او حوصلی څخه کار واخلی.

«د النجم پاڼه»

آصف

د غه اخبار چه د النجم په سپیڅلی نامه باندی شهرت موندلی دا د هغه قوی افکار و محصول دی چه دا به نن لوا ځی موږ ته د ذهنی تقویې لیاره مفید او گټهور واقع شی بلکه دا به د ټول عالم اسلام بالخصوص بیا د افغان ملت لیاره کوم چه د واقعاً د نجات لیاری لټاری دی وښیئ او دا ځکه چه دا اخبار د هغه متینی ارادو او پاک ضمیر پلوشی دی چه په رښتیا په دل سره د بشر د سعادت په لیار د رڼا وهلو او خلک د خپلو نقیصو ته متوجه کوی هو زه په دی عقیده لرم که دا اخبار تقویه کیږی نو به آینده کښی به لږ ده څخه پوره نتایج په لاس راشی او د ځکه چه لوی خواړه په د متعلمینو په افکار و کښی صحیح نهضت پیدا او د بلی خوا به کوم چه د علماؤ قلمی مسئولیت دی پوره ته شی بلی دا هغه پاڼه ده چه ټولو خلکو ته د اتفاق او ورورولی درس ورکوی او خلک په دی پوهوی چه په هر ځای کښی د حق او ورورولی ته په پرنیږدی شخص کیږی او دا هغه بی غرضه جریده چه په خلکو کښی د همکاری درد پیدا کوی او خلک د دې اجتماعیت مزایا وُ پوهوی او د دینه خلک غوړوی چه بیا د حسن او اعمال د مخ ته راشی موږ د هملاو لی نه کښی باید حسن د اعتماد تقامات توند هیله لرو چه دی اخبار ته د پیژندلو دپاره اجازه وکړی تر څو د خلکو د خیر دپاره زمینه په لاس راشی دا دی اخبار د قوی امید دی چه خلک په دی پوه کړی چه د وطن د ترقی دپاره ۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنی پاڼه

بې درخصتي دورځو څخه

چارشنبه نشریږی

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

داخبار د مدرسې جریانات بښیی او اجتماعی، دینی، تربیوی خبرونې کوی
«رهبر»
درهبر پر متعلق ژوره مطالعه په کار ده کوم چه مونږ د رهبر خیال کوو باید مطلب ته موورسوی

ګڼه (٦) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (٥) (۱) کال

(۳) «دده هویت قوم او نسب» «سعید افغانی»

اصلی او فرعی مسکن او ځایونه ئې

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په قوم کاکړ او په ملیت افغان دی پر اصل کښی د جنوبی د شلګرد علاقې نه دی او هم هغلته دده نیکونه او پلرونه تیر شوی. دی بیاد تحصیل او زده کړې په وخت کښی د جنوبی نه مخ په مشرقی ننګرهار را روان شوی پر ننګرهار کښی ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئې کړی دی د تحصیل د پاره افریدو ته هم تلی پیښور او صوابي کښی هم اوسیدلی دی ده د تحصیل په وخت کښی هم ځه موده هډه کښی تیره کړې ده دی د تحصیل نه وروسته مخ پر خپل وطن افغانستان روان شوی او په هډه کښی استقامت اختیار کړی وُ لکه څنګه چه مو وویلی د ځینی سیاسی معاذیرو په وجه کابل ته غوښتل شوی وُ د کابل په ښار تندورسازی کښی اوسیدلی او بیا د کابل نه مخ پر ننګرهار تلی او د مهمندو په علاقه پر جروبی، او چمرکنډ کښی ئې استوګنه کړې ده پر ننګرهار کښی پر دود تو کښی څه موده تیره کړې او هلته په فقیرآباد او نور دود تو او شینواروکښی ګرځیدلی پر لغمان او سوررود او کامه او خوګیانو کښی هم د وعظ او تبلیغ او یادو او مقاصدو په مطلب تلی دی د ګرمی پر وخت کښی دی به کابل ته هم تلو او هلته به پغمان کښی څه موده ئې استوګنه کړې ده دی پر شمالی کښی د کوه دامان خوا ته د داوُد ځو پر علاقه کښی اوسیدلی او شاید چه هلته به د کوه دامان پر ځینو ځایو کښی ګرځیدلی وی مګر دده د حیات اخرنی شپې او ورځې د ننګرهار پر علاقه د جلال کوټ نه دری میله مخ پر جنوب هډه کښی تیری شوی دی شاید په نورو ځایونو کښی هم ګرځیدلی او یا اوسیدلی وی مګر مونږ نه دی اوریدلی نو ځکه د لیکلو جرئت نه کوو

«دده تحصیل او علم»

خلکی معقول چه دی د تحصیل د پاره زیات ګرځیدلی او پر ډیرو ځایونو کښی اوسیدلی دی او ئې چه اخند زاده صاحب ډیر ښه او ښه معقول عالم شوی وُ په تفسیر، او حدیث، قرائت، صرف، او نحو، او فقه، او اصول، او معانی، منطق، او هیئت او ریاضی، او حکمت، او میراث، او حساب، او تصوف ... نور لری.

«رهبر» «صدیق الله» کلکی د نهم ټولګی

پر دی کښی شک نشته چه د رهبر نه هیڅ کار نه شی کیدی هو: هر کاروان سالار ته اړتیا وی او هر کار ته یو یوه صادق لیارښونکی په کار دی مګر څه نګرهبر؟ زما عقیده داده چه پر دغه متعلق ډیر غور او دقت ضرور دی. هو داخبره د پام لرنی ده چه ایا هر سړی د قوم او ملت رهنما کیدای شی؟ یا هغه سړی وظیفه چه د رهنما او رهبر په اوګه پرته ده هر سړی ئې اجرا کولی شی او که په خصوصاً پر دا وخت کښی چه هر سړی ناری وهی چه زه پوه یم هو ته هم پوه ئې هغه هم پوه دی نه هم لیک او قلم لرم یو پوه رهنما بل کیږم قوم او ملت ته خدمت کوم د خلکو د پاره د رهنمائی وظیفه اجرا کوم خلک باید زما پر خط مشی روان شی او داهم ده چه ډیر و خلکو پر سپین لباس او په سپینو جامو کښی ځینې ځان د ملا او رهنما په حیث معرفی کړی دی هغه بل پر لاسی بکس او عصری جامو کښی ځانته ډاکتر څه چه ځان د پورو نیص نه هم پورته ګڼی لافی شافی او چاپکی ئې هم ډیره ده نو خلکو ته او س څه په کار دی د دا په کار دی چه پوره غور او دقت وشی تش د خولی پر ویړو رهنماو نو پسی ونه لی شی بلکه د عمل پر میدان کښی ورته ښه ځیر شی تر څو چه هغه په ټولو او صافو او اطرافو باندی پوه شی او د معلوم کړی چه دهغه عملی رویه د قوم او ټبرسره د هغه څه ډول ده؟ د هغه کار د روائی باید وشی چه دی څه کوی او هدف او نصب العین ئې څه شی دی؟ خپل با ناره توګه ...

«پاتی په دوهم مخ کښی»

«پوښتنه» «اداره»

مدرسه په څنګه مخکښی لاړه شی؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱۰) - ځواب - «هیم کاکړ»

زما په فکر د مدرسې د پرمختګ د پاره درسې یو شی ضرور دی چه د مدرسې د علماؤ او دنورو خلکو پر افکارو کښی یووالی پیدا کړی او د کار د یو اخبار یا مجلې په ذریعه تکمیلیږی نو کله چه مدرسې ته ددی دوه شیانو امتیاز ورکړل شی مدرسه به ترقی وکړی.

(۱۱) - ځواب - «فیض محمد د نهم ټولګی شاګرد»

زما په عقیده د مدرسې د ترقی د پاره د ټولو نه مخکښی باید د مدرسې احتیاجات پوره شی نو ددی د پاره د مدرسې اصلی او فرعی احتیاجات سنجول په کار دی.

(۱۲) - ځواب - «حضرت خان د دولسم ټولګی محصل»

د مدرسې ترقی د پاره زما خیال داده چه د مدرسې د پوهو منسوبینو ترمنځ باید حسن ظن تفوق او کوم داره واره تا ثرات چه کله ناکله د انسانی نقیصو له مخی ترمنځ ورته پیدا کیږی د هغی نه سترګی پټ او دله ولرګی د ئې د نشت والی پر مرتبه کښی او ښمیرل یعنی وروړو ډیر و خبرو پسی خوځیږ و نه ګرځی او د غمو غبرګو په توګه د پاره موقع ور نکړی شی.

« سنجش »

عبد الودود « د رفیق »

د مستقره خبره ده چه سنجش په هره خبره او دنیا او بیا دیو کار او خدمت په وخت کښی چه د جامعی د ارتقا لپاره مد نظر شوی وی یو مهم او ضروری امر دی او دا ځکه چه لیش بخیله په حیاتی چارو کښی د هر وخت لپاره بیلا بیل جدا ګانه کارونه لری او په دنګار رنګ خبرو سره مخامخ کیږی د لته باید دی خبری ته مونږ ډیر ملتفت شو او دی ته سنه فکر وکړو چه ایا کوم هغه خبری او دنیا چه د خپل سوچ او سنجش دلیاری نه نوی بلکه محض د توتی په شان غږیدل وی بی نتیجی ثابتیږی او د اصل مقصد او مرام نه ځنې جدا او کنا ره لیدل کیږی همدا رنګه یو وخت کښی کوم کار او خدمت د پیش آمد او د دوستی مشکلاتو د حل لپاره د خپل ځان سره قوی افکار او سنجیده لیاری نه وی ساتلی ربښتیا ده چه دا د بلی ورځی د پاره ددی د بس ماتی موجب ګرځی او بالاخره د خجالت په لو لو کښی او د شرمنده ګی په صحنه کښی غورځیږی نه باید دا سی وند شی هو کله چه انسان په دنیا کښی دی خبری ته ایر او محتاج دی نو ارو مرو باید مونږه سره د اسی قوی غږی و لیږو او د اوریشی هڅه وکړو چه سنه پوه او دانا خلک وی او د موجوده طبقی د لوتو حالاتو نه خبر او په خپل سنه او بیدار ګاه او مخکښی او وروسته ته نجوره پام لرونکی وی د خپلی دنیا د تاثیراتو لپاره او د کار سنه نتیجه د خپل ځان سره ساتی تر دی چه دده او صنایع او حرکات نا سته او ولاړه تګ راتګ قول او د روزمره حالاتو سره موافق او برابر وی که داسی وشی نو بلی شی چه دا به د لیش دراتلو او هوساینی لویه وسیله او پانګه وی او دوی لپاره ځی د خپل ځان د خیر او بهبود په اړه نوی بلکه د نورو ګټی هم د دنه په لره مدد کښی په حقایقو او رسیدو پوهوی او ورته د خپل ژوندانه په مختګ د رسونه ښیی تر څو چه په دنیا کښی هغه مملکتونه چه ډیر خپل مرام کښی کامیاب او وړاندی تللی دا بل څه موجب نه ده بلکه محض د هغی خپل سنجش او فکر نتیجی دی چه د لوړی ترقی خاوندان او په لره مدد کښی ستر مقام ته ورسیدل.

« اداره »

د اسلام د دین اساس تعلیم او ښودنه د سنجش دپاره دیوره کفایت لری اند ازه لری که مونږ وکړی شو چه د خپل اسلام د رهبر ښودنی او رویه د سنجش په متعلق د نظر لاندی ولرو او ارومرو به په تولو مقاصدو کامیاب او بریالی شو.

> معراج الدین « جمیلی »
> د اتمر ټولګی محصل

« د پېژندنه »

پېژندنه د انسانانو په مابین کښی ډیره اهمیت ورشی دی ځکه چه د پېژندنی په سبب سره راز راز منافع لاس ته راځی انسانیت تقویه کوی او انسانی روابط محکموی انسان ته خیر او شر ورښیی ډیر کرته پېژندنه سړی ته زیاته مفیده او په ډول ډول مهلکاتو او موذیاتو نه ورته نجات ورکوی تعارف انسان له د ښی صحی صافی روښنائی لاری په طرف بلنه کوی دیو څه پېژندنه او دیو چا معلومول حقایق روښنانوی او هر سړی د ژوندانه په خوند او مزایاؤ پوهوی که دیوه مملکت دیوه بل مملکت سره پېژندنه نه وی نو دغه مملکت به بی ترقی او د دنیا په صحنه کښی پس او ناکام پاتی وی نو پېژندنه خاص د ترقی او کامیابی سبب دی.

« اداره »

زمونږ مطلب د پېژندنی دپاره دا دی چه خلک باید وپېژندل شی او د هر چا نه د هغه د ذهنیت او لیاقت په اند ازه کار واخستل شی د هم سنه ده چه بادهر څه و پېژنو نه چیله

چه ته د دوا په ځای زهر نوش وجان شی.

« خوږمره او خنګه علماء ؟ »

« سید ...»

ګرانو ملګرو غواړم چه خوږمره او څنګه علماء ؟ د اقتراح په ډول لکه چه په انجمن کښی ځینو غیره د النجم په اخبار کښی هم و خپل شی مګر دی لړ ملا چه د اخبار یو مختصر قلمی اخبار دی غواړی چه مختصر او ښتی مضامین نشر کړی نو بهتره ده چه ددغی پوښتنی ځواب دپاره سنه سنجیده او مختصر ځواب ولیکل شی ډیر ویل او لیکل چه معنی و نه لری څه فایده کوی ؟ مونږ غواړو چه د ملګرو افکار د کتنی کاوی او د پلتنی سره اشنا کړو نو که دغه مهم مطلب دپاره د مفاهمی په برکت چه ته داسی حقیقت روښانه او ومنل شی چه مونږ د ومره او داسی علماؤ ته ضرورت لرو د اپر زمونږ سعادت وی ځکه شاید په دغه سلسله کښی خلک حقانی علماء خپل خیرخواه او رهبر و پېژنی. د و مقتدائی وګرځوی.

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین رخند زاده صاحب د سوا نحو په حقله څه ولیکو کو چا ته ددوی د ژوندانه د حالاتو اندازه د ما ذونا ن او ده د ... او یا ده د مخلصانو په متعلق څه معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیاره کښی مونږ سره معاونت وکړی.

« د ملری مخ پاتي »

او که نه غرض یی خپل وطن او قوم ته کار کول دی بیا په دغه نظریه باید د رهنما او لارښود نګی مقام هغه چا ته ورکړی شی چه هغه حقیقتاً خپل خیر د تولنی په خیر کښی ولټوی کار او عمل حس او حرکت یی ځان او خلکو ته خیر لو ګټه رسولی په سپین لباس او مقتی خبرو او یا په بل عباره په نفس چابکی بانډی غولیدل د نا پوهو کار بلل کیږی باید رهنما و پېژنو او په رهبری یی سړی او وینسو.

« اداره »

بی ځایه شکونه هم د رهبر په متعلق غلط دی او د مشکو خلکو نه څه نه پوره کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر

مرستیال « » دنولسم ټولګی شاګرد

اداره په هډه کښی

پته «ننګرهار نجم المدارس»

ده ورځنی پاڼه

په رخصتی دورځو هره

چارشنبه نشریږي

«اخبار د مدرسی جریانات علمی او اجتماعی، دینی، تربیوی خپروونی کوی

«مسئول»

هغه خلک مسئول دی چه کار ئی دداره کیږی

بی دا که خلک که د عامه نړ کوی بشه نه کوی

ګڼه (۷) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۲) د (۱) کال

(۴) «دده علم او تحصیل» «سعید افغانی»

په علومو کښی ئی ښه قوی لاس درلوده دښتیا دده هغه کتابخانی نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښی ده معلومیږی چه دی ښه عمیق عالم او د مطالعی شایق و ورئی چه اخند زاده صاحب به دعلماؤ سره په یو علمی بحثونه کول ده به همیش د علم د پاره د عمل اندازه کتله دده استاذان هم خلک ښه یادوی دده د استاذانو په سلسله کښی دسرشاهی نه چه سهی مخ په بهوځی یوه هدیره ده دهغی ځای خلک یو قبر ښیی وائی د ادا اخند زاده صاحب استاذ تیرشوی او په ښه مشهور کی شخص ئی خلک یادوی وائی ملا نجم الدین اخند زاده صاحب دده زیارت ته راتللو دده استاذان په ننګرهار او سرحداتو او صوات او پیښور او شاید نور ځایونو کښی هم تیرشوی وی کوم وخت چه دی دعلم قال نه مخ په علم حال توجه برابروی د او وخت دده یوه بله دوره شروع کیږی د اپه تواتر ثابته ده چه اخند زاده صاحب د صوات صاحب نه په حیات کښی د قادری شریفی طریقه وکړه او په دغه طریقه کښی تر ډیره درسونه کامل کړه او دماذونی مرتبی ته ورسید ده په صوات کښی ډیر وظایف کړی او د صوات صاحب په نزد نهایت منلی و که څه هم زمونږ دوره ده او د صوات صاحب په هغه وخت کښی د کرامت زیاتی قیصی شته که زمونږ دوره پوهیږي چه دغه دوره جنابان با تقوا او پرهیزګاره تیرشوی عقیده او چه نور ادوار وظایف او ډیر یو دوه تاثیرات شته دی مګر نه غواړم چه د قیصو د طبع یا یاد کړو وائی ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په خلکو ډیر د طریقی اذن ورکړه په خلکو ترپوازی د تادغه طریقی اجازه ورکوله. [illegible]

«د تحول» «هیم کاکړ»

په ممکناتو کښی د دنهم ټولګی شاګرد

قدرت د تحول او تطور کارخانی راچالانی دی. آن په آن ممکناتو کښی تغیرات او تبدلات پیدا کیږی. څوک پیدا که څوک فنا که. چا ته د خلکو او اجتماع د اصلاح لپاره رنګ رنګ مصلح د ردونه او فکرونه عطا کا. چا ته د بشر د هلاک او فسا د لپاره مهلک او فاسد فکرونه ورکا. په دغه مفکورو کښی بیا ځینی کامیاب او ځینی ناکام کا. ځینی د شخصی او یا اجتماعی خدمت پیاده ډیر لوړه پایو ته ورسوی. کله هم دا بیا درسی تیت کړی چه د خاورو سره ئی برابر کړی. چا ته غنی غنی کارونه په غاړه کړي او چا ته واړه واړه. غټو باندی غټ مسئولیتونه او وړو باندی واړه مسئولیتونه. په خلکو کښی کله درسی تحول پیدا شی چه د ما یوسیت مرتبی ته نژدی شی او کله بیا وروورو بیرته مخ په لوړتیا روان وی او د ډیرو امید ونو مرکز شی او درسی نور. خو په هر تقدیر سره د قدرت او قادریت دغه تحولات دی چه بشر د ناقص فکر د معلوماتو او د دوی په دی خبره چه پوه لوی مقتدر شته د قانون کولو لپاره چالانی دی. په دغه تحولاتو کښی که فکر وکړو شی د بشر لپاره یو ننګ تربیت او تعلیم دی چه بشر په دغه لیاری سره لوړه مدارجو ته رسیږی تحول د یوی خو د قدرت خیال پیدا کوی او د بلی خوا نه د کار کول او علم مایوسیت او قوی عزم او ثبات لپاره مهم درس دی او همدارنګی که د غه تحولاتو کښی فکر وکړی شی د بشر لپاره د عبرت یوه لویه مجموعه ده د پاته په دوهم مخ کښی «»

«پوښتنه» «اداره»

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی؟؟؟

یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

۱۳ - ځواب - عبدالرزاق «آسف»

مدرسه به هلته مخ په وړاندی لاړه شی چه د مدرسی ټول افراد دخپل مسلک په رېجابا توقوی روان شی او ورته بد بینه نشی.

(۱۴) «ځواب» عبدالرحیم دنهم ټولګی زده

زما په خیال د مدرسی کوښکی ډیر مخ تګ دپاره ضروری ده چه د مدرسی ټول منسوبین د مدرسی قوانین او اصول په ډیر شوق او ذوق سره عملی کړی او هیڅ یو ئی بیګار او ییتمی ونه ګڼی ترڅو د خلکو په سترګو کښی ښه او ورته راغب شی.

(۱۵) «ځواب» «سلطان عزیز» دالم ټولګی زده

زما په خیال د مدرسی د کوښکی ډیر مخ تګ دپاره د عامی او خاصی طبقی سره رابطه او د یوځای پراخوالی خورا مهم ځیز ونه بلل کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« تربیه » سید محي الدین

«علوی» د اتمړتوګي زده کوونکی

د اخوا وه معلومه وه چې هیڅ عمل او فعل بې له تربیې او ښوونې څخه لاس ته نه راځي

ځکه الهي قانون په دې جاري شوی دی چې همیش ئې د لېښتي تربیه د پیغمبرانو په واسطه سره کړې ده ترڅو بشر د هر راز مشکلاتو نه مصئون او د صلاح او فلاح سره مخاګ شي. زموږ هدف او مرام په نوموړي

موضوع کښې دا دی چې تربیه چون امر ضروري او د واجباتو نه شمېرل کیږي نو اول فالاول باید تربیه د عصر په مقتضا کښې پوره د خپل او شترک ولري ځکه تربیه که د عصر د غوښتو سره سمه نه وي او منفاد دی نو د مربي سعیه او کوښښ بې ځایه مصرف او بالآخر کوم ثمره نتیجه په لاس نه شي راوستلی که موږ نن ورځ دي ته متوجه یو چې د الله پاک سره د کمال قدرت نه د عصر د ایجاب نو پوره مراعات کړي دي او هر وخت ئې د خلکو د طبیعت سره سم مجرب نسخې په عمل راوستلې دي کله چې مرض ډېر سخت شوی او هلته ئې قوي نسخه او کله چې مرض

مخ په ضعف راغلی په هغه مناسب ئې نسخه په کار راوستلې ده موږ باید د قدرت د تربیې نه استفاده وکړو قدرت کوم وخت چې بشر ما شوم ئې هلته مناسب ئې دوه وکتوب سره تربیه کړی بیا کله چې انسان مرتبې د رشد ته ورسېږي نو د رشد د حالت سره سم تربیه لیدل کیږي. خلاصه دا چې الله پاک د عصر د مقتضي سره سم او د مرض د قوت او ضعف او د انسان د طبیعت او حالت سره موافق نسخې په کار راوستلې نو موږ هم باید په دغه اساس د تربیې ځای وساتو. او دوم باید چې په تربیه کښې اخلاق ځینې تربیه ده موقع ورکړه شي او ښه اخلاق او بد اخلاق باید وسنجول شي چې ښه اخلاق کوم او تا بد اخلاق کوم دي زما په عقیده ښه اخلاق هغه دي چې د شریعت د پاکې ځای ؟

۳ او برابر چې کاڼه په نه وي ځکه په شریعت کښې د الله (ج)، او د رسول (ص) ګټور ارشادات شته او دې کښې شک نشته چې کوم اخلاق چې په ځغ اوره جاده او مستقیم چې کاڼه کښې د اخل او برابر وي هغه د خلکو په ګټه تمامیږي که بشر دقت وکړي بې د تعصب نه هر په ....

او دریم دا چې د تربیې په پاک او سپیځلي صحنه کښې مدار اد عملي او فعلي تقوی نظر پاته په کار او جول شي او تقوی هم باید وپېژنو تقوی ځان ساتل دې د ناوړه اعمالو او خویونو څخه او تشبث کول دي په حمیده خویونو او اعمالو باندې ... انسان باید د عقل د ښه نه درس واخلي ترڅو ښه او بد خویونه او عملونه ورته څرګند شي او په دې پوه شي چې کوم د عمل او کوم د ترک ور دي د دې هم د حق سبحانه په فیصل کلام بشره وضع شوی دی. وما آتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا =

« دلمري مخ پاتې »

غني د فقیر نه او روغ د ناروغ نه او بالعکس او شل او ګوډ او ړند ونه د صحیح خلکو او بالعکس او غټو مسئو او لیتونو والا د وا ره مسئولیتونو والا څخه او درسي نو د چې په دغه زندګۍ ځول سره د یو بل څخه د عاطفه او صله رحمي بېل کیږي او د بلې خوا نه د هر سړي ځان فکر پېدا او تاثیر پیدا کوي په دغه موضوع کښې که هر څو مره کتابونه ولیکل شي بې ځای لکن دا هم باید ووېل شي چې که هر څوک مسلمان او غیر مسلمان چې د عبرت په سترګه د غه تولو کاڼاتو او د دوی تحول او تطور تغیر او تبدیل ته په عمیق نظر سره وګوري نو حتمي به پوه شي او وبه وائي چې ربنا ما خلقت هذا باطلا سبحانک فقنا عذاب النار

(۱) « اقتراح » « سلطان عزیز » د اتمړتوګي زده کوونکی

د موضوع دوه جز نه ده

غوارم چې په دواړه اجزاؤ باندې څه ناڅه رڼا واچوم د لمړي جزء په متعلق چې ځنګه علماء دي ورته د درسي علما چې د ... د ارتقاع او ارتقا په مقابل د شخصي اغراضو نه تېر او همیشه د حقائق د ماهو الحق او ابطال د ماهو الباطل په حقله زیار وباسي. درسي علما چې د حق په مقابل کښې د ضرورت په وخت کې تېر او مشوره وغواړي د خپل سر او مال څخه لاس اخلي. درسي علما چې د خلکو په زړونو کښې ځای لري او په صداقت او امانت موصوف د عامې خیرخواهي پلوي او طرفداري کوي. درسي علما چې د اسلام د ترقي د پاره ځان هر څنګه تکلیف ته ور کولی شي درسي علما چې د پوره حوصلې او صبر خاوندان د پخوا نیو صلي الله د کارنامو څخه د خپل اطمینان کار اخلي. درسي علما چې د فصاحت او بلاغت مراعات کوي د عامې او خاصې طبقې په رو په پوره ... رفتار کوي. درسي علما چې نور و ته د ښو ویار بنیې او په خپله ئې هم عملي کوي. محض غږ بدل او نه کول د لوی ندامت او غټ عذاب موجب ګڼي. درسي علما چې په ژبه او لاس او پښو بلکه په ټولو اندامونو باندې د زړه د کومې په صداقت او ښتینې سره خدمت کول عادت او پیغور نه بولي. درسي علما چې ... د تحریر او تقریر په ثمره باندې محیط په ټولو او ښاغلو او با خبر وي. درسي علماء خیر د جامعې په خیر کښې وینې او خپله ترقي د جامعې د لوړتیا په ضمن کښې لټوي.

د څو مره علماء د پاره زما ځینې اړه دي چې ... دیو شخص د پاسنیو ټولو مناقو ... ځای ته رسېدل مشکل دی، ...

النجم

اوه ورځنۍ پاڼه

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال محمد خان «د دولسم ټولګي شاګرد»
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

بې درخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

دا اخبار د مدرسې جریانات بنیي او
اجتماعی، دینی، تربیوی، خیروني کوی
«امید ونه» «سعید افغانی»
د انغی کیله لیچه اول امید و نه دی پوره شی
دوهم ده چه بنه نیت او معقوله جهاد په کار ده

ګڼه (۸) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۹) (۱) کال

(۵) «دده تحصیل او علم او تصوف» «سعید افغانی»

هغه ی صاحب عالم و مګر داسی عالم نه چه علم ئې د عمل سره نه برابر یده او یا د سرتبنه توب نه ئې کار اخستلو او یادکبر او غرور نه دکې عالم او یا دچه دده علم د روهامو او خرافاتو لوړه مجموعه و او یا خدای ناکړه چه ده به دین د دنیا د پاره وسیله ګرځولی وی دی یو حقانی عالم و ده د اسلام دین پیژندلو دی په دې خبره پوهیده چه خلکو کښې باید د محبت او مودت اساس قایم شی دی دیا کار صوفی نه و او نه د لرنج او موسمی طریقدار و دی یو اجتماعی شخصیت و ده هیش د نا وړه رسم او رواج سره مجادله کړې خلک ئې د بې کارۍ او تنبلۍ نه خلاص ول.

«مصلح او مجاهد» «سعید افغانی»

دوئی نجم الدین اخند زاده صاحب به د علماؤ سره زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښوی د هغه وخت علماؤ به ده باندې د علمیت از مینښتونه کړی و علماؤ دده نه په لویو لویو کتابو او علومو او بیا تاریکه مسایلو کښې پوښتنې کړی مګر ده سره د علمیت اندازه قوی وه د علماؤ د پوښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړی دی د علماؤ په نزد ښه جید عالم ثابت شوی و نو ځکه ئې دی د دین د وقت د دین د حامی د پاره غوره شوی ... او تر بیه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو وئی نجم الدین اخند زاده صاحب به طالبانو ته هر کال په سلهاؤ پوستینې جوړولې او د بخشش په ډول به ئې ورکوی ده علماؤ د پاره خوځی او پګړئ پیدا کولی او د بخشش په قسم به ئې ورکولی د نجم الدین اخند زاده صاحب علمی بحثونه علمی موعظې او خطابې بې تاثیره یا د یږی ده خلکو ته د کونج او زاو ئې درس نه دی ورکړی ده خلکو ته د دنیا په پرداشان به نه د ده ظاهره کړی چه خلک دی دنیا ترک او کار دی نه کوی دی به دی خبره پوهیده چه د دنیا منت هم ددی د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا محبت اندازه و پیژنی د دسی چه د دنیا محبت په وجه د خلکو حقوق تلف د رحم او عاطفې خیال و نه ساتی د داسی دنیا نه چه هرج مرج پیدا شی د جنګ او قتل او قتال موجب و ګرځی او داسی نه چه خلک په دنیا غره شی خپل خالق هیر کړی او د بلی ورځې غم ورسره نه وی او کړنه دنیا د دی د پاره چه د ځان او د خلکو د خدمت او رفاهیت په مقصد وی بده نه بلکه پیدا کول ئې ثواب دی، نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم و په دې خبره ښه پوهیده چه ځنګه علما ؟ ؟ ؟ دی په دې پوه و چه د خلکو د اصلاح د پاره ځنګه علم په کار دی ده به د ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی ده علماء په ځان را ټول کړل خلکو کښې نوی روح پو کړو چه د خلکو افکار او نظریات مګر ... سفه دی چه د ده دکار نقشه دده نه پاتی ور وستینو خلکو بدله کړه په دې پوه نه شول چه اصلی سرچینه نه پوهیږی ... چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه و چا د خیال وکړه چه د اخند زاده صاحب سره د تسبو د شمار خیال و څوک به دی عقیده لاړل چه پوه ږی ورکول او ننګر مقصود دی چا د ... [illegible] ... سره شوه چه څه د ساده خلکو په و سیله ... او ... چه د چادلنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامه ... خیال می دی نا روزنا روزنا ... اسلام بانګ هم بلګه کړل خدای خبر چه داسی جنایات ... د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب ... زاده صاحب په مخلصانو کښې بنه پاک او پوه خلک هم ...

[illegible] ... انداز موندل سره شته امید دی چه د هغوی دکارنامو نه کړه ... [illegible] ... په ډول وپاندی کړی ...

«د پوښتنه» «اداره»

مدرسه به ځنګه مخکښې لاړه شی ؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

«۱۶» - ځواب - محمود د دولسم ټولګی محصل

زما په ګمان د مدرسې د پرمخ تګ قوی عامل هم دادی چه د سږنی تعلیمی کال د پاره چه د سعید افغانی له خوا کوم نقشه سنجول شوی د مدرسې د لوړتیا د پاره هغه شروع تر کومې اندازې چه شوی ده بنه او د لوړوالي د پاره د درستی خیال قوی اسباب پیدا چه کړو شی په سږني کال کښې دغه مطلب تر سره شی.

۱۷ - ځواب - شاه جهان دیوولسم ټولګی نه کو نکی

مدرسه به هله مخکښې لاړه شی چه د مدرسې منسوبین هسی افکار او نظریات ولری چه د خلکو افکار او نظریات ځانو ته جلب او متوجه کړی یعنی اجتماعی حس ولري.

۱۸ - ځواب - ګل محمد ... دالثم ټولګی

د مدرسې د ترقی د پاره صحیح طلاب روزل ... او په کار دا چول ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

« خبرونه »

د نائب الحکومه مرستیال ښاغلی محمد ظریف پر درسي حال کښې چه د مرافعي قاضي، اداري مدیر، د نجم المدارس مدرسینو، شاګردانو، او د هلې ځینو سپین ږیرو خلکو حاضرو په حضور کښې د نجم المدارس د مدرسي د نوې عمارة د تادو ګټی پرده ئې کینبوده له د نائب الحکومه ښاغلي مرستیال او د مرافعي قاضي په خپلو بیانو کښې د اسلامي علومو د مدرسو انکشافاتو په باب د حکومت پاملرنه څرګنده کړه مولانا سعید د مدرسي مدیر د حکومت د علاقه مندۍ نه چه د دیني مدارسو سره ئې لري د حاضرینو له خوا نه رضائیت ښکاره کړ او وې ویل چه موږ غواړو چه د دې مدرسي د شاګردانو د روزنو په واسطه اسلامي شریعت قوي وساتو

۴ لاس په صدقې سره ئې چپ او د چپ لاس په صدقې سره ئې ښي لاس خبردار نه شي ترڅو ریا ته مفقي نشي چه پټ شریک بلل کیږي. اووم هغه څوک دي چه الله پاک په یوځا ئنه ځای کښې یاد کړي او سترګي ئې اوښکي توې کړي یعني د خپل خدای (ج) د عدم اطاعت څخه په ډار او هیش تري په خوف او ترس کښې دی او ای چه آئینه به بد کارانه کوم. د خپل عمل د اصلاح د پاره د ټولګي ښیانو مراعات زیات ضروري دي ځکه چه ویلشتو متل دی چه خپل عمل د لاري مل دی حقیقت دا دی چه ښه عمل د ځان تو ښه ده او د تول سعادت ور یکی تیلی دی.

رمن الله [illegible]

« پوه لنډه موعظه »

د نبوي حدیث له ترجمې څخه

محمد عمر دیوږم تنقیم توګي محصل

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمائي اووه کسه دي چه په هغه سخته ورځ د جزاء کښې به د خدای د رحمت د سورې لاندې په آرام وي چه بې دده د رحمت د راتلو او راحت بله کومه وسیله نه پیدا کیږي اول عادل پادشاه دی چه د خپل سلطنت په وخت کښې مخرب کسان د طبعي او ذاتي وظایفو څخه منع کړي او د ارشوت رونو دوناو په رونا جاڼه کا او ټول ئې مخ نیوی کړي وي او ده په وخت کښې د حقانیت او عدالت او انزونه پورته او د مظلومانو د خولې آه ورک او او دائې مروی او د هرچا د منزلت په اندازه قدر او مراعات کاوه شي. دوهم هغه ځوانان دي چه د الله پاک په عبادت کښې پورته او خپل د ځوانۍ عمر ئې د خدای (ج) په مینه او محبت کښې تیر کړي وي ځکه چه پر دغه عمر د جوش او حرارت وخت کښې د خدای اطاعت او ګناهونو څخه ځان ژغورل او د نفس اداره کول د پیغمبرانو خوئي دی یوسا لکه ویلی دي در جوانی توبه کردن شیوه پیغمبریست + وقت پیری ګرګ ظالم میشود پرهیزګار. دریم هغه څوک دي چه زړه ئې د مسجد پوري تړلی یعنې دی جسماً که هر ځای کښې مګر زړه ئې د خدای پاک د عبادتخانې سره مربوط او په دې الذو کښې وي چه کله به د لمانځه وخت راشي چه ور د تر لاره شم څلورم هغه دوه سړي چه دوستي او دښمني محض د خدای پاک د رضا لپاره کوي یعنې په دې نیت چه خدای ایر د راستا دوست دی ځکه زه دوستي ورسره کوم او یا د راستا دښمن دی ځکه زه دښمني ورسره کوم. په دې کښې شک نشته کو مردوستي چه د خدای د پاره وي هغه په ډیره خوند وره مزه ناکه او دوام داره وي او هغه دوستي چه د کوم دنیوي مقصد په غرض وي بې نتیجي او لنډه واقع کیږي. پنځم هغه سړی دی چه د [illegible] غواړي ده ته یوه ښځه چه ځا وند د نسب [illegible] او ځا ئښت وي او دولت [illegible] چه زه د الله پاک نه یعنې د نفس خوهش [illegible] بلنه قبوله نکړي شپږم هغه څوک دی [illegible] خیرات کوي په خفیه طور سره [illegible]

« اقتراح »

(۲) « حبیب الرحمن »

د شپږم تولګي زده کوونکي

زما په خیال د غه موضوع په ډیره اهمیت او دعه د خیرپي په شاوخوا کښې زما په ځکښې زمونږ لوړو ملګرو ښه بیانات وکړل زه هم د محض اشتراک لپاره غواړم چه په دي متعلق کښې څه ناڅه د علماوو کم او کیف بیان کړم زما په قاصر فکر سره د ښکار علماوو ځواب دا دی چه علماء اول بایل خپل ځان اصلاح کړي او بیا د نورو د خیر او بهبود د پاره کار و کړي او د ځکه چه دوی نه ورثه د پیغمبرانو علیهم السلام ویل شوي دی او پیغمبرانو هر یو په خپل حیات کښې لمړی خپل ځان په تقوی موصوف کړي او بیا ئې د نورو د ارشاد د پاره د خیر او د بهبود لاري سنجولي دی همیشه که په تکلیف هم و او ته رسیدلی سره دغه هم امر بالمعروف او نهي عن المنکر ئې کړی دی نو څرګنده چه علماء د هغو قایم مقام دی نو دوی ته هم د پابل دی چه د دوی وظیفه ترسره او انجام کړي ترڅو په دوی باندی په حقه سره د هغوی د وراثت کلمه صادقه شي د خو دیره مهمه وظیفه ده چه دوی ته ترغاړي شوي نو دوی به هله پر دي وظیفه موفق او کامیاب شي چه دوی په هغه برګزیده کیفیاتو او حسنه اخلاقو مکلف او موصوف شي چه سیم د تاویح سماوي پر لارښوونه او ارشاداتو باندي اول په خپله عمل او بیائې نورو خلکو ته تلقین کړي ځکه خدای ناخواسته که یو عالم له مقتضی د دې قانون نه په بله لاره روان وي هغه نشي کولی چه دا وظیفه سرته ورسوي او د ځکه چه دا غریب خپل حیران او د هلاکت په کنده کښې پروت دی نو بل به څنګه راجګ کړي د هغه علماوو په حقله چه خپل ځان نه اصلاح کوي او بل ته وړي الله پاک فرمائي کبر مقتاً عند الله ان تقولوا ما لا تفعلون یعنی پر لوړ د الله پاک د [illegible] ګناه ده چه [illegible]

[illegible]

[illegible] چه د خپل علم [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

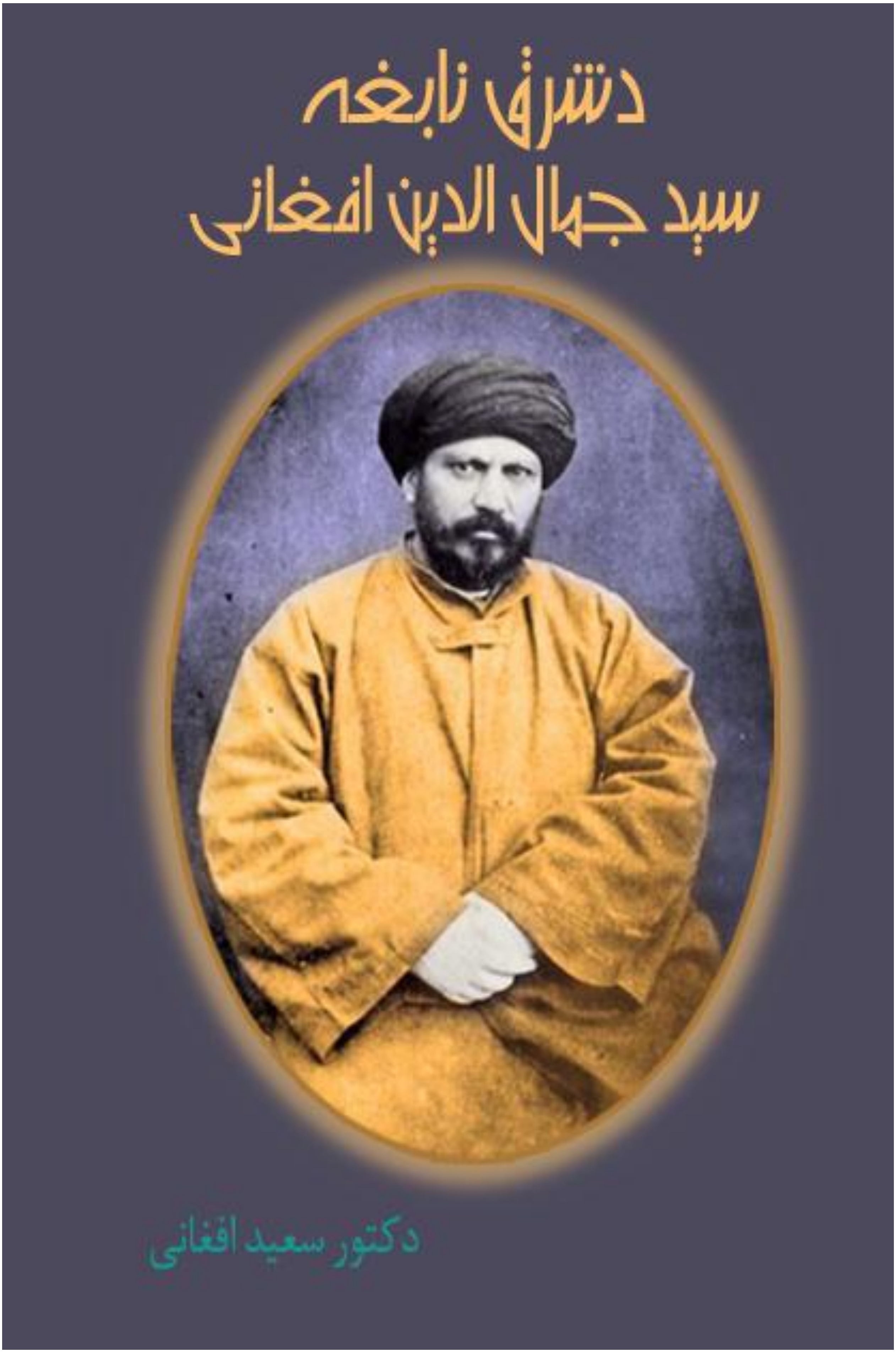

(c) ketabton.com: The Digital Library

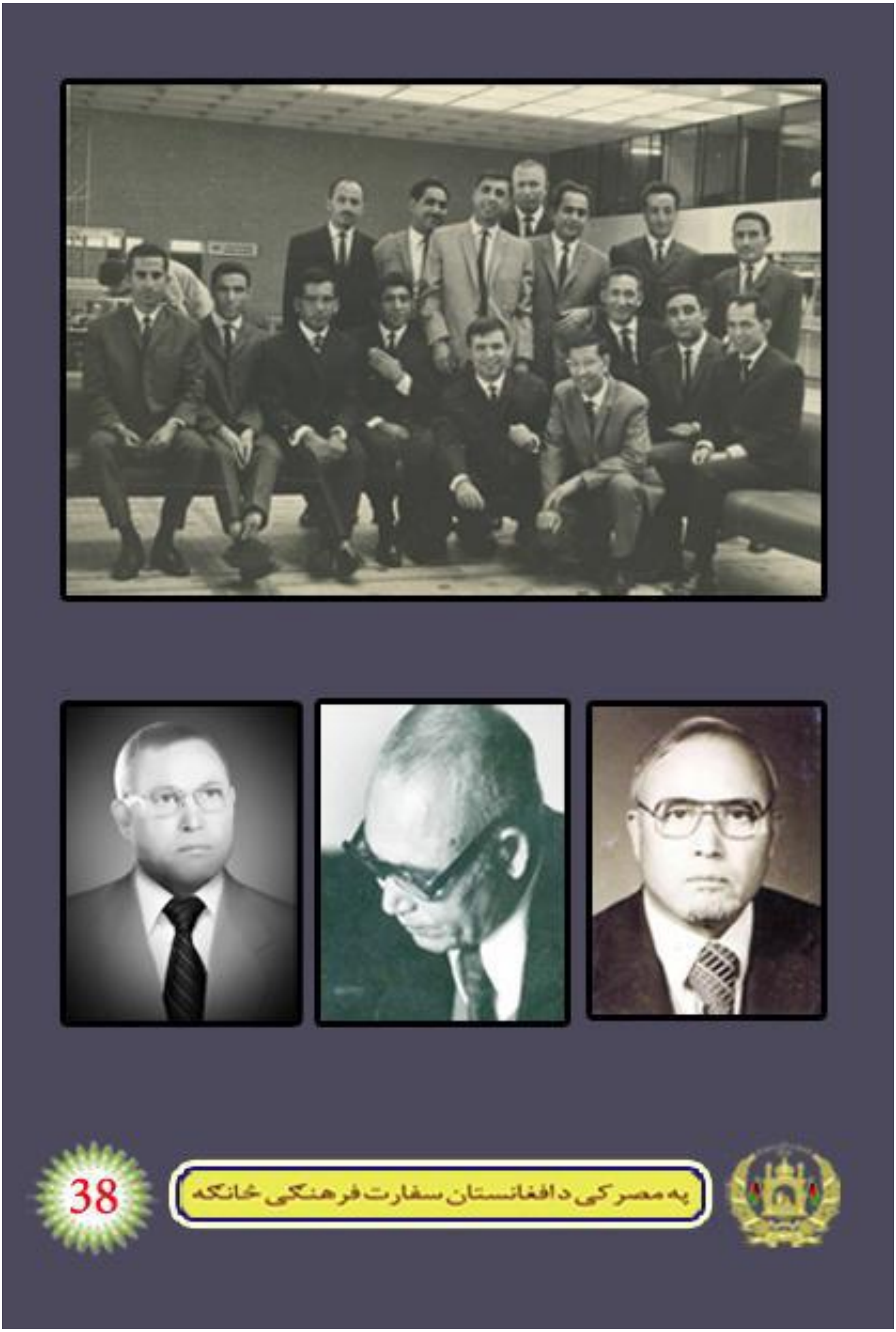

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قاهرې کې د أفغانستان سفارت له خوا چاپ شوي کتابونه

1393ه1396 لمبرديز - لمصريز 2014م 2017 زيبرديز

1- سيد جمال الدين افغاني او د افغانستان نوميالي
2-أثر الإسلام فى العلوم و الفنون
3- دژ الموت
4- تعصب ويرانگر تمدن ها
5- نظرة عابرة إلى لغة البشتو
6- عربى عاميانه در حوالى بلخ (نخستين تحقيق)
7- العلاقات الأفغانية المصرية فى مرآة الوثائق و الصور
8- تاثير اسلام بر فلسفه و هنر
9- راز و نیاز(المناجاة)
10- ملک شعراء أفغانستان؛ قارى عبد الله خان
11- صرخة عبر القرون و سبع قصص أخرى
12- الرد على الدهريين
13- كابل در پرده هاى تاريخ
14- بررسى فرايند نوستالژى در شعر استاد خليلى
15- لندى
16- آرامگاه بابر
17- ماهية المنظمات الدولية غير الحكومية
18- العلامة صلاح الدين السلجوقى (آراء و أفكار)
19- خوشنويسان
20- أفغانستان بين قرنين
21- سيد جمال الدين افغانى و نخبگان افغانستان
22- استراتيجيات المنظمات الدولية
23- افغانستان و اللغة العربية عبر العصور
24- د دين څو ستورى
25- د ادب څو ستورى
26- تنديسى بر چكاد آزادى
27- افراط در دين و زندگى
28- دور المنظمات فى حماية حقوق الإنسان
29- پښتو څنگه وروزو ؟
30- عديم شغنانى
31- ابن بطوطة فى افغانستان
32- الفقهاء اللمغانيون فى بغداد
33-علامه سلجوقى نويسندهء مقتدر و عاليمقام
34- المياه الافتراضية
35- العوامل المؤثرة فى عملية صنع القرارات
36- عاهلان و شعبان
37- گازرگاه مدفن پير هرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

38- د شرق نابغه
39- حکایات و روایات
40- در مورد رساله‌ء نیچریه
41- سیرة النبی صلی الله علیه وسلم
42- تجلی الله فی الآفاق والأنفس
43- د اپین واټ
44- محمود طرزی رائد الصحافة الأفغانية
45- دوازده جستار
46- د افغانستان د خلکو دجهاد ادبیات
47- کتابشناسی محمود طرزی
48- یادی از شهید مولانا عبید الله صافی
49- نقش محمود طرزی
50- آیین اختلاف در اسلام
51- دیباچه ها
52- خاورمیانه بعد از بهار عربی
53- متن اصلی رساله‌ء« نیچریه»
54- مولانا منصور انصاری
55- افکار شاعر
56 - احوال و آثار استاد عبد الحی حبیبی
57- یادداشت ها در تاریخ صنایع افغانستان
58- دوی تلپاتی خیری
59 – شاعر أفغانستان المعاصر ؛ الأستاذ خلیل الله خلیلی
60 – حقوق اساسی ، اداری و بین المللی در اسلام
61- از بلخ تا قونیه
62- افغانستان په نولسمې پېړۍ کې
63- افغان، افغانستان او اقبال
64- کلتور پوهنه
65- ترجمه‌ء معانی و تفسیرسوره‌ء کهف
66- السلاطین الغزنويون
67- معاهدة المودة و الصداقة
68- نیچریه د سید جمال الدین افغانی لومړنۍ چاپ شوی رساله
69- تجدید الفکر الدینی بین جمال الدین و إقبال
70- سده‌ء سید در روزنه‌ء سراج الأخبار
71- جاده‌ء افیون
72- پنج خطابه
73- آواز
74- حقوق زن در اسلام و غرب
75- رد المسح علی الجوربین .
76- مقالات الندوة العلمية (مصرية فی بلاد الأفغان)
77- عبقریان او نوری قصی

(c) ketabton.com: The Digital Library

78- کابلیان و کابلستان
79- منتخب شعرونه
80- خاطرات ظفر حسن ایبک
81- فرمانروایان افغانستان
82- وقایع مهم افغانستان
83- شفیق له امامت نه تر صدارته
84- شفیق از ولادت تا شهادت
85- محمد موسی شفیق کتابات ، حوارات و خطابات
86- کویت؛ کشور کوچک با امکانات بزرگ
87- په پښتو ادب کې نوی شعر
88- محمد صلی الله علیه وسلم لوی پیغمبر
89- بگرام
90- بیدارگر عصر
91- نیچریه
92- دپروفیسور خدمتگار د چاپي آثارو لنډه پیژندنه
93- تأثیر فکر الأفغانی فی فلسفة إقبال
94- موسم هجرت سوی شمال
95- از قاهره به کابل
96- سرحد او افغانستان
97- گزیده هایی از سروده های جمشید شعله
98- روسي ادبي ستوري
99- رشوت
100- الإنجازات الثقافية
101- دیباچه های دیگر
102- د کرکې او کینې دیانت
103- نفی خشونت در فرهنگ اسلامی
104- مولانا منصور انصاری
105- دراسة موجزة عن العالم الدکتو رمحمد عمارة
106- حقوق بشر در شریعت اسلامی
107- اکبر نامه
108- الطرق الصوفية فی أفغانستان
109- التحول الديموقراطی و المشاركة السياسية للمرأة
110- نه به تعصب
111- تعصب د تمدنونو ورانوکی
112- السياسة الخارجية الأفغانية تجاه العالم العربی
113- د عربې نړۍ په وړاندې د افغانستان بهرنی سیاست
114- سیاست خارجی افغانستان در قبال جهان عرب

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

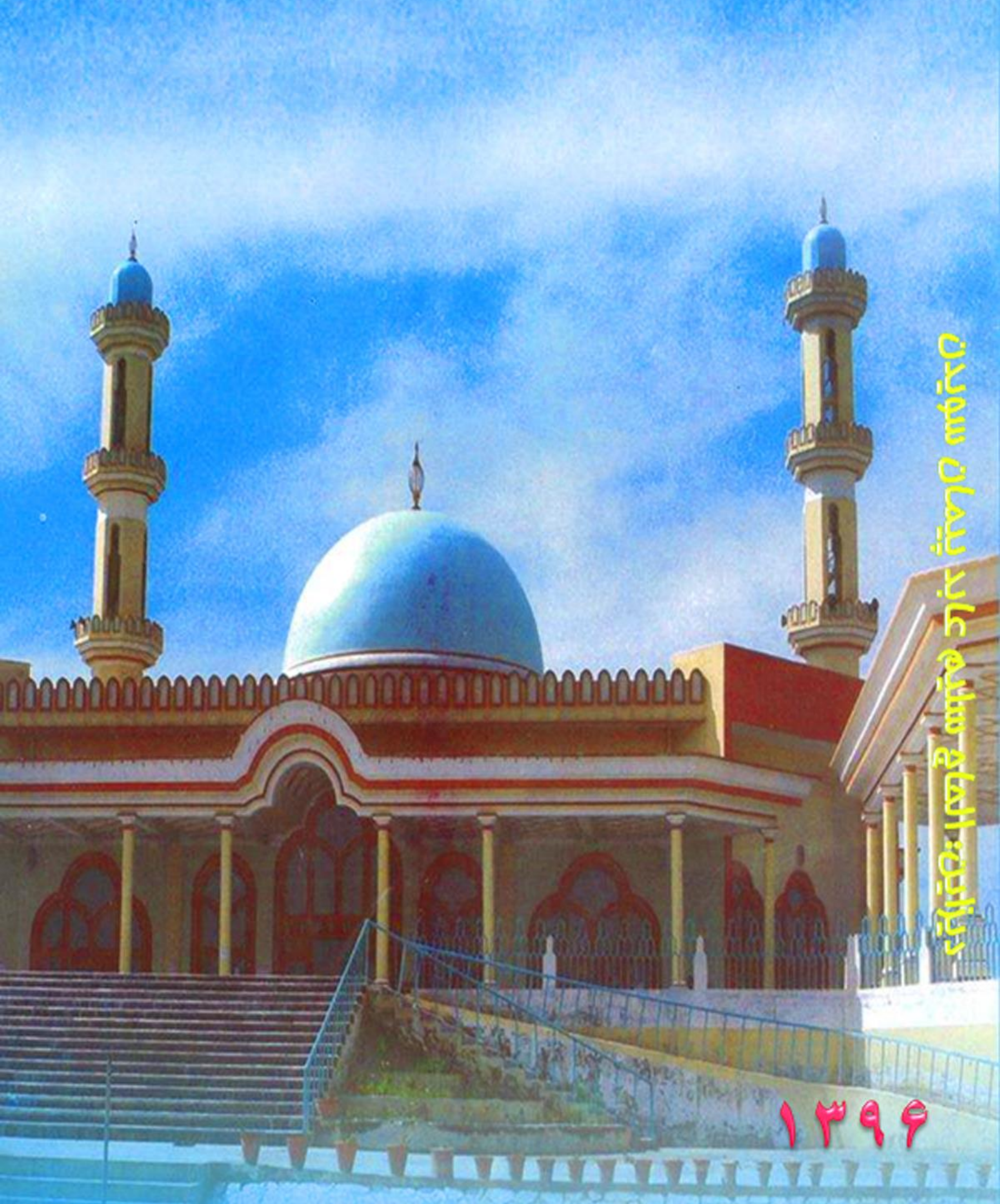

۱۳۹۶

د مولانا نجم الدین آخند زاده جامع جومات - هډه ، ننگرهار

www.masjed.se

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library